Sevgi Soysal

Bütün Eserleri (Bir)

Tante Rosa

SEVGİ SOYSAL

Tante Rosa

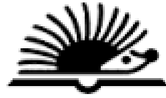
Dost Yayınları, 1968 (1 baskı) [Sevgi Sabuncu adıyla] Bilgi Yayınları, 1978-1980-1985-1996 (4 baskı)
İletişim Yayınlan 851 • Sevgi Soysal Bütün Eserleri 1 ISBN-13: 978-975-05-0092-3
1-14. BASKI 2002-2012, İstanbul 15. BASKI 2013, İstanbul
KAPAK **Bülent Erkmen**
KAPAK FOTOĞRAFI Adnan Kazmaoğlu
DESENLER Buntbuch-Verlag'm 1981'de Aliye Yenen çevirisiyle yayımladığı Tante Rosa'ın Almanca baskısı için çizilmiştir.
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Asude Ekinci
BASKI ve **CİLT Sena Ofset** • SERTİFİKA NO. 12064
Litres Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11 Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21
İletişim Yayınları • SERTIFIKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak iletişim Han No. 7 Cagaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SEVGİ SOYSAL

Tante Rosa

DESENLER ***Selçuk Demirel***

İletişim Yayınları

SEVGİ SOYSAL 30 Eylül 1936'da İstanbul'da doğdu. Selanik doğumlu mimar-bürokrat bir babayla Alman bir annenin, altı çocuğundan üçüncüsü olarak büyüyen Sevgi Yenen, 1952'de Ankara Kız Lisesi'ni bitirdi. Bir süre Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde arkeoloji okudu. 1956 yılında şair ve çevirmen Özdemir Nutku ile evlendi, birlikte Almanya'ya gittiler. Göttingen Üniversitesinde arkeoloji ve tiyatro derslerini izledi (1956-57). 1958'de Türkiye'ye döndü ve Korkut adını verdikleri bir oğlu oldu. Ankara'da Alman Kültür Merkezi ve İrtibat Bürosu'nda ve Ankara Radyosu'nda çalıştı (1960-61). Bu dönemde, toplum karşısında bireyin tedirginliğini öne çıkaran "yeni gerçekçilik" akımından izler taşıyan öykü ve yazılan *Dost, Yelken, Ataç, Yeditepe* ve *Değişim* dergilerinde yayımlandı (1960-64).

1961'de Ankara Meydan Sahnesinde Haldun Dormen'in yönettiği "Zafer Madalyası" adlı oyunda tek kadın rolünü oynadı, ilk öykü kitabı *Tutkulu Perçem*, 1962 yılında yayımlandı. "Zafer Madalyası" oyununda tanıştığı Başar Sabuncu ile evlendi (1965). Aynı yıl TRT'de program uzmanı olarak çalışmaya başladı. 196569 yıllan arasında *Papirüs* ve *Yeni* Dergi'de öyküleri yayımlandı. Bu arada tezini vererek arkeoloji diplomasını aldı. Teyzesi Rosel'in kişiliğinden yola çıkarak, birbirine bağlı öykülerden oluşan *Tante Rosa'yı* yazdı (1968). Kadın-erkek ilişkisi ve evlilik temasım işlediği ilk romanı Yürümek'le (1970) TRT Sanat Ödülleri Yarışması Başarı Ödülü'nü kazandı. 1972 yılında, Bertolt Brecht'in ünlü eseri *Dreigroschenroman'ı Beş Paralık Roman* adıyla Türkçeye kazandırdı.

12 Man, Sevgi Soysal'ın hayatı ve yazarlığı üzerinde derin izler bırakan bir dönem oldu. *Yürümek*, müstehcenlik gerekçesiyle toplatıldı ve Sevgi Soysal, kısa bir tutukluluk ardından TRTden ayrılmak zorunda kaldı. Anayasa Profesörü Mümtaz Soysal'la, Soysal'ın komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle tutuklu kaldığı Mamak Cezaevinde evlendi. Siyasal nedenlerle tekrar tutuklandı ve sekiz ay Yıldırım Bölge'de, iki buçuk ay da sürgüne gönderildiği Adana'da kaldı. Cezaevinde yazdığı *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* adlı romanıyla 1974 yılında Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandı. Kızları Defne Aralık 1973'te, Funda ise Mart 1975'te doğdu. Adana'da sürgünde bulunan bir kadının başından geçen olaylar etrafında 12 Mart'ı eleştirdiği romanı *Şafak*, 1975'te yayımlandı. Bu dönemde Anka Haber Ajansı ve Sosyalist Kültür Derneği'nin kuruluşunda rol aldı. *Politika* gazetesinde tefrika edilen cezaevi anıları *Yıldırım Bölge Kadınlar* Koğuşu başlığıyla kitaplaştırıldı (1976).

Yakalandığı kanser hastalığı nedeniyle 1975 sonbaharında bir göğsü alındı. Hastalık izlenimlerini ve 12 Mart sonrası değişimi anlatan öykülerini topladığı *Barış* Adlı Çocuk, 1976'da yayımlandı. Eylül 1976'da bir ameliyat daha geçirdi ve tedavi için eşiyle birlikte Londra'ya gitti. Üzerinde çalıştığı son romanı Hoşgeldin *Ölüm'ü* tamamlayamadan, 22 Kasım 1976'da İstanbul'da öldüğünde kırk yaşındaydı. Yeni *Ortam* ve *Politika* gazetelerine yazdığı yazılar, *Bakmak* (1977) adlı kitapta toplandı.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

MURAT BELGE

Sevgi Soysal'ı henüz "Sabuncu" soyadıyla hikâyelerini, "Tante Rosa"larını dergilerde yayımlamaya başladığı sıralarda, bu hikâyelerinden tanımıştım. Altmışlarda. O yıllarda üniversitede öğrenciydim; BabIali'deki baş uğrağım da De Yayınevi'ydi. Daha önceki bir dönemde Sevgi "Nutku" olduğunu Memet Fuat'tan öğrenmiştim. Hikâyelerinden, çok buralı bir yazar olmadığı sonucunu çıkaranlar vardı. Ama bana öyle gelmiyordu. Kendisinin de bir konuşmada söylediği gibi "Tante Rosa" yerine "Ayşe Teyze" dese bu yorum böyle yaygınlaşmaz, "yabancı" yerine "gerçeküstücü" ve benzeri sıfatlar kullanılırdı, belki bu sıfatlarla da aynı şey kastedilerek.

O yıllarda, daha çok da kadın yazarlar, Cumhuriyet'in anlatı edebiyatını köyden kente getirmeye çalışıyorlardı. Aslında, ellilerde yazmaya başlayan bir hikâyeciler kuşağı, Demir Özlü, Onat Kutlar, Ferit Edgü, Orhan Duru, Adnan Özyalçıner gibi yazarlar, bu konuda öncülük yapmış ve bu zamana kadar roman ve hikâyede varolan köy temaları ve toplumsal gerçekçilik hegemonyasını kırmışlardı. Altmışlarda Tomris Uyar, Adalet Ağaoğlu (henüz oyun yazmakla meşguldü), Sevim Burak, Füruzan ve Sevgi ilk eserlerini vermeye başlamışlardı. Bu kadın yazarlarda, günlük hayat nesne ve ayrıntılarına karşı büyük bir dikkat vardı. Dolayısıyla köyden kente ve toplumsal kurtuluş ya da varoluşsa! bunalım gibi "grand" temalardan somut günlük hayata taşınan anlatının ayağını toprağa basmasında ve gerçek bir hayat dokusu edinmesinde, onların payı herkesten fazla oldu. Bu kadın yazarlar asıl parlak eserlerini yetmişlerde ve daha sonra verdiler.

Sevgi Soysal da öyle. Yürümek 1970'te, Yenişehir'de Bir Öğle Vakti 1973'te, Şafak 1975'te yayımlandı. Bu anlatılarda Sevgi, Bavyera'yı bırakmış (ama zaten Bavyera'da olmamıştı), Türkiye'ye gelmişti.

Ve zaten Türkiye'den gitmemişti. Ama Sevgi Soysal önce dünyalı olan insanlardandı. Türkiye'ye bakışı da öyleydi: dünyayı bilerek, dünya edebiyatını bilerek.

Yetmişlerde bir yazar olarak büyürken, askeri yönetimle de dövüşmek zorunda kaldı. Gözaltı, sıkıyönetim mahkemesi, sorgu, hapis, hepsini gördü ve yaşadı. Bu arada müstehcenlikten yargılandığı da oldu. Çünkü askeri

yönetimle uygun adım yaşamaktan rahatsız olmayan "resmi Türkiye" Sevgi Soysal gibi bir bireyin her şeyinden rahatsız olur, ürker; onu ve onun gibi insanları, onların düşüncelerini ve yaşama üslûplarını yok etmek ister. Bunlar oldu, Sevgi de mücadele etti.

1974'te tanıştık. Ankara'ya gidince -ki o sıralar sıkça gidiyordum- mutlaka Sevgi'ye uğrardım, uzun uzun konuşurduk. Şimdi ansiklopedide ölüm yılına bakınca inanamıyorum. Ne kadar çabuk olmuş her şey.

Çok yaşamayacağını bilmiş ki, kırk yıllık kısacık bir ömre çok şey sığdırdı Sevgi. Çünkü her an fışkıran bir zekâsı ve hiç durmayan bir yaratıcılığı vardı. Ama tabii bu özellikleriyle yaşamaya devam etse, kimbilir daha neler üretecekti. Durmayacağını, gerilemeyeceğini, hep biraz daha iyisini yapacağını bildiğiniz, sezdiğiniz insanlar vardır. Hayatı şöyle olur, böyle olur, iyi gider, kötü gider, ama zekâsı donuklaşmaz, üretkenliği tıkanmaz.

Hayatta en kesin şey ve galiba tek kesin şey ölüm. Sevgi'nin karşısına çok erken çıktı. Sevgi bunu da büyütmeden, başkalarının hayatını zorlaştırmadan, alabileceği bütün yükleri kendi üstüne alarak, her işini yaptığı gibi, efendice göğüsledi. Bu erken ölümün trajikliğini biz geri kalanlara hissettirmemek için elinden geleni yaptı. Ama onun öyle yapması da bu trajikliği ortadan kaldırmıyor.

Bir süre, insan onu tanımış olanların belleğinde yaşamaya devam eder, bütün "görgü tanıkları" da bu dünyayı terk edene kadar. Benim belleğimde pırıl pırıl, nüktedan ve hazırcevap, zeki ve güler yüzlü bir Sevgi yaşıyor hep. Sonra, yazdıklarıyla ve hakkında yazılanlarla yaşar Bunların hiçbiri ölümün şu değindiğim kesinliğini gidermiyor, ama Sevgi'nin kitaplarının, kuruluşunda emeğim geçmiş bir yayınevinde yayımlanıyor olmasının, onunla yeniden karşı karşıya gelmiş gibi olmaya "en çok yaklaşabilen" duyguyu yarattığım söyleyeyim.

Benim Sevgi için söyleyeceğim her söz, kişisel acımı ister istemez yansıtacak ve biraz kasvetli olacak. Ama Sevgi Soysal'a da kasvet hiç yakışmaz.

TANTE ROSA'DAN SEVGİ SOYSAL'A YOLCULUK

FUNDA SOYSAL

Ölüm, bazen öyle zamansız ve acıdır ki, koyu bir gölge olup siner kısa da olsa dolu dolu yaşanmış bir yaşamın ve o yaşamdan geride kalanların üstüne. Ne yazık, Sevgi Soysal’ı kırk yaşında aramızdan ayrıldığı 1976’dan beri hep ölümüyle anımsadık. Ama artık bundan sıyrılıp, onun gibi ölüme karşı, “Aslolan hayattır,” diyebilmek, o kısa ömründe ürettiklerine sahip çıkabilmek, onları olsun hayata döndürebilmek gerek. İşte buradan yola çıkarak, Sevgi Soysal'ı bir yazar olarak yaşatmak, sürüp giden yaşamın içine yine katmak düşüncesiyle İletişim Yayınlan ile birlikte bütün eserlerini yeniden yayımlamaya başladık.

Böyle bir işe girişirken, ilk olarak hangi eserle başlanacağı, yani ilk adımın ne olacağı önemli bir soru oldu. Sonunda Tante Rosa’da karar kılındı. Bu, Sevgi Soysal’ın ilk kitabı değil, ne de en başarılı, en bilinen romanı. Ama Tante Rosa, Sevgi Soysal ile ilk kez buluşacak okura, onu tanıtmak için en doğru kitap olabilir. Sevgi Soysal’ın anneanne ve teyzesinden başlayıp kendisinde biten bir kadınlık çizgisi diye nitelendirdiği, Tante Rosa’nın yaşamından kesitler veren bu on dört kısa hikâyede, yazarın kimi yerde hak verircesine anlayışlı davranıp, kimi yerde acımasızca dalga geçtiği Rosa’yla kurduğu yoğun ilişki, Tante Rosa kadar Sevgi Soysal’ı da tanıtır okuyucuya. Bu ilişkiden, kadınlık denen bir ortak payda çıkar ortaya; kabullenmek için değil, farkında olmak için. Böylece okuyucu, genelde 1970’li yıllardan, 12 Mart döneminin simge yazan olarak tanınan Sevgi Soysalı, başına 12 Mart işleri açılmadan önceki, kadınlıkla uğraşan yazar haliyle tanıma fırsatını bulur. Bunun ise, zamanı hiç geçmez. O yüzden, ilk olarak Tante Rosa...

Tante Rosa, 1968’de ilk kez Dost Yayınevi tarafından yayımlandığında, edebiyat çevrelerince ilginç bulunur, ama pek anlaşılamaz. Nedense, hep vurgulanan Tante Rosa’nın yabancılığı ve aykırılığı olur. Memlekette romancıları bekleyen onca sorun, romanlaştırılacak onca memleket kadını ve memleket kadının da onca başka sorunu varken, neden Almanya’da yaşayıp ölen, arkasına bakmadan kocasını ve hele de çocuklarını terk

ediveren, orospuluğa bile özenen bir Tante Rosa sorusu yankılandırılır dört bir yandan. Yazarın annesinin Alman olması, romanının da yabancılaştırılmasını kolaylaştırır. Kadınlıkla, hele de yabancı bir kadınlıkla karşılaşmak sanki ürkütücüdür.

Tabii 1968'lerin Türkiyesi'nde Tante Rosa'nın yadırganması tuhaf değil; ama masum da değildir bu yadırgayış. Doğrudur, Sevgi Soysal'ın çizdiği Tante Rosa portresi ancak modem bir toplumda varolabilecek bir kadındır. Tante Rosa'nın yaşadığı toplumda kadın, istemediği bir düzeni bırakıp gidebilir, kendi yaşamını yeni baştan defalarca kurabilir. Gerçekte, kadına böyle bir yaşam alanı tanımayan bir toplum için Tante Rosa, Alman olduğu için değil, özgürlüğünü sahiplenen bir kadın olduğu için yabancıdır. Ama bu yabancılığı vurgulamak, Tante Rosa'da asıl anlatılanın, nerede ve ne zaman yaşıyor olursa olsun, her kadının içinde varolabilecek "kadınca bilemeyişler"in hikâyesi olduğunu gözardı etmek olur. Tante Rosa'da, okuyan her kadına tanıdık gelen bir kadınlık hali vardır; Tante Rosa, sanki kadınlığın kimliğe bürünmüş halidir Sevgi Soysal, bu kadınlık denen şeyi, anlatılması, romanı yazılması gereken bir şey olarak gördüğü için mi yadırgandı acaba diye bu günden geriye doğru sormamak, neredeyse imkânsız gibi gibidir

Yazarın böylesi erken bir zamanda bu bilinci kazanmasının ardında elbet kendi aile ve yaşam deneyimlerinin etkisi vardır. Tante Rosa'yı Almancaya çeviren Sevgi Soysal'ın annesi Aliye Yenen, bu kitabı bir Alman'ın değil, ancak büyürken ailesindeki Alman kadın akrabaları ilginç bularak gözlemleyen Sevgi Soysal'ın yazabileceğini söyler. Tam da bu yüzden, asıl önemli olan, Sevgi Soysalın bu kadın varoluşunu Tante Rosa gibi bir kitapla yazınımıza yansıtmış olmasıdır. Bu açıdan Tante Rosa Türkiye için erken öten bir horoz gibidir. Sevgi Soysalın, Tante Rosa'yı, Türkiye'ye yabancı bir ortamda kurgulayışının gerisinde, kendi yaşam deneyimleriyle bu ötüşün erken, bedelinin de ağır olduğunun bizzat farkında olmasının yattığı dahi söylenebilir.

Öte yandan, Tante Rosa'yı okurken, yazarın böyle ciddi bir iddiayı dile getirdiğini fark etmeyebilirsiniz de. Tante Rosa, karakteriyle büyüleyici bir kadındır. O büyüleyiciliğin ardında, her kadının içinde yatan bir farklılaşma isteği peşinde çoğu kadının cesaret edemeyeceği kadar koşabilmesi, koşarken düştüğünde, çoğu kadında olmayan bir kendini sevme neşesiyle tekrar kalkabilmesi, yenilgi ve yanılgılarını çoğu kadın gibi başkalarının demesiyle değil, kendi iç sesiyle yargılayabilmesi yatar Tante Rosa'nın

yaşamı bir başarısızlık öyküsü gibi gözükse de, içindeki prensesin ölmesine izin vermeyen Rosa'ya acımak ve gülmek kadar, hayran olmamak da zordur. Tante Rosa'nın iç sesi ve Sevgi Soysal'ın alaycı dili, kitap boyunca bu ikilemleri bir sonuca bağlanmadan dile getirir ve okuyucuyu, özellikle de kadın okuyucuyu, kendi varoluşuyla baş başa bırakarak aradan çekilir

Sevgi Soysal'ın onu hiç tanımamış kızı olarak benim ekleyebileceğim tek şey, yokluğunun nasıl bir kayıp olduğunu ölmeden iki ay önce çekilen ve bu kitabın kapağından size bakan fotoğrafının bile anlatabileceği annemi, kitaplarıyla, en çok da Tante Rosa ile tanıyıp sevmiş olduğumdur.

tante rosa at cambazı olamadı

Tante Rosa on bir yaşındayken, *Sizlerle Başbaşa* adlı haftalık aile dergisinde, Kraliçe Victoria'nın süvari giysileriyle çekilmiş fotoğrafının altında yazılı şu haberi okudu: "Kraliçe Victoria 18 yaşında, Kraliyet Süvari Birliği'ni teftiş etti. Sayın kraliçe teftiş sırasında günün modası olan asker şapkası, mahmuzlu çizmeler ve üniforma biçimi elbisesiyle her zamanki gibi vatandaşlarının ve süvari birliğinin gönüllerini fethetti."

Tante Rosa, bu gönülleri fethetti sözcüğünü, resimde görülen atlarla birlikte belleğine yerleştirdikten kısa bir süre sonra at cambazı olmaya karar verdi. Bu kararı annesine bildirdiği an annesi, *Sizlerle Başbaşa* adlı aile dergisindeki sürekli romanın şu bölümünü okuyordu:

"Aylar yıllar gibi, günler haftalar gibiydi ve o, kızkardeşinin yürek parçalayıcı günahıyla büyüyen kamını görmektense, vahşi hayvanlarla dövüşmeyi arzulayan gözlerini bu karından kaçırıyor ve gözyaşlarını buna layık olmayan bir nankör için dökmenin utancıyla, aslında yufka olan yüreğini, doğacak masum günah çocuğuna düşmanca duygularla sertleştirmek için..."

Rosa'nın annesi haklı bir dehşetle romanı bırakıp Rosa'nın mutluluğunu on sekiz yıl garantilemiş olan babasına koştu. Babası sert bir adamdı, ama Rosa'nın sızlanmaları karşısında çaresiz kalarak onu bir sirke verdi. Sirk müdürünün kulağını da bükmeyi unutmadı. Rosa'yı hemen o gün, sirkin en huysuz atma bindirdiler. O gün çok düştü Rosacık, ama ona giydirdikleri büzgü etekli, fırfırlı giysi öylesine hoşuna gitti ki, evde kıçının dayanılmaz sancısını unutup at cambazlığında ısrar etti. Babasından yediği moral dayağından sonra at cambazlığını unutmuş göründü. Rosa'nın babası on sekiz yıllık garantiyi dolduramadan ölünce anacığı firma değiştirerek Rosa'nın mutluluğunu yeniden garantiye aldı. Yeni babacık Rosa'nın at cambazı olma dileğini hiç de o kadar kötü karşılamadı. Rosa yine sirke gitti. Sirk müdürü Rosa'nın bu kez uyarmalara kalkışılmadan getirildiğini görünce Rosa'nın k... derisinin okul kitaplarından ucuz olduğunu anladı. Rosa hoş gelmişti ona. At cambazı olması istenmeyen bir kız hemen ata bindirilir, ama at cambazı olsun diye baştan atılan bir kız asla ata bindirilmez. Rosa artık attan düşemiyor; buna karşılık sirk hayvanlarının gübrelerini torbalara yerleştirip köylülere satmaya götürüyordu. Rosa çok ağladı. Çok çok ağladı. Önce gübrelerden, sonra atlardan, sonra da atlardan

ona artakalan tek şey, kuyruk sokumu olduğu için kuyruk sokumundan nefret etti. Rosa'nın yaşlılığında ağır kabızlık çekmesinin nedenlerini bu çocukluk kompleksine bağlayan psikologlar çıkabilir, ama, yine de, Rosa'nın yaşantısını en çok etkileyen olay o zamanların en popüler savaşının ilk günlerinde oldu.

Subay üniformalarının en parlak, subay aşklarının en dayanılmaz olduğu savaşın ilk yılında, Rosa her gece olduğu gibi çadırın deliğinden at cambazı kızın numaralarım seyrediyordu. Deliği büyütmek için geçirdiği parmaklarının arasından bakıyor, at cambazı numaralarını kendi yapıyormuşçasına kurduğu düş, parmaklarına sinmiş gübre kokusuyla bile bölünmüyordu.

İşte hopluyorum; işte atladım yere. İşte yine atın tepesindeyim. İşte kaldırdım bacağımı, işte çılgınca alkışlanıyorum. O kim, o en önde, gözleri parlak düğmelerinden de parlak teğmen? Bana bakıyor; bana deli gibi âşık; her gece geliyor; beni seyredip gidiyor; şimdi en parlak numaramı onun için

yapacağım. At çok hızlanmasa da taklamı zamanında atabilsem. At... atlıyor. Birdenbire ansızın bir çatırtı. Çatırtı yayıldı. Sonra aydınlık. Sonra daha aydınlık, daha aydınlık. Çığlıklar en sonra. Sıcak. Çatırtı. Alev. Alevler. Bir düşü sımsıcak ısıtıveren, sarıveren alevler. Rosa alevlerin dört yanı sardığını gördü. Seyircilerin oraya koşuştuklarını, direklerin yandığını, sirk müdürünün sövdüğünü, dumandan tepedeki renkli ampullerin kararıverdiğini, herkesin kapıya koştuğunu, kapının dar olduğunu gördü. Ama o, cambaza, sevgilisine son numarasını yapan kendine bakıyordu:

Tam kaldırmıştım bacağımı, önce çatırtıyı, sonra çığlıkları duydum. Gösteri çemberinin kenarındaki çite çarpan başımın dayanılmaz sancısı arasından atımın ürküp beni fırlattığını anladım. İşte deli gibi kişneyerek dört nala üstüme geliyor at. Ama korkmuyorum. O en parlak düğmeli, en parlak gözlünün beni şimdi kurtaracağını biliyorum. İşte atladı çiti. Önce asıldı hayvanın yularına. Şaha kalkan at kuzu gibi oldu. Sonra bana koştu. Atın terkesine kucağında benle sıçradı. Çizmelerinin parlak mahmuzlarını atın böğrüne bastırıp dört nala çıktık çadırdan. Ardımızda çığlık, duman, alev, dörtnala doğan güne at koşturduk.

Rosa'nın, deliği parmaklarıyla büyütmesi gereksizdi artık. Alevler kocaman bir gedik açmışlardı. Rosa atın ürktüğünü, üstündeki at cambazı kızı yere fırlatıp deli gibi şaha kalktığını gördü. Yerde yatan kızı göremiyordu ama çiti atlayan teğmeni gördü. Çığlıkların, dumanın arasından bir onu gördü. Teğmen çiti atladı. Atı durdurup bindi ve yangın yerinden dört nala kaçtı. Rosa teğmenin, atını çıkış yerine sürerken cambaz kızı çiğnediğini gördü.

Tante Rosa *Sizlerle Başbaşa* dergisinde Kraliçe Victoria'nın at üstünde çekilmiş resmini gördü ve at cambazı olamayacağını anladı.

Tante rosa rahibeler okulunda

Beş çocuk, beş kız çocuk koşuyordu. Çam ağaçlarının orda, beş çocuk koşarken çamları Noel süsleriyle donanmış görüyorlardı. Koşmak bir rahibe okulunda zaten zor, yeri süpüren yakası balinalı, siyah giysileriyle bir kız çocuğunun bahçede koşması çok zor. Hele bahçenin, yolunmuş çamlarını Noel süsleriyle donanmış görmek nasıl zor.

Ama yine de koşuyordu Tante Rosa, soluk soluğa, ter içinde. Bir prensesti, bir peri kızıydı o, koşardı da, süslü görürdü de çamları. Evet bir prensesti sanki o. Bu okula gelmeden önce sanki daha çok prensesti. Pazar sabahları birahaneye koşup babasına, “Çok bira içme, para yeme, biriktir paraları, biriktir de prens beni almaya geldiğinde çeyizim bir prensese yakışır olsun,” dediği zamanlar; annesine, “Seni çok seviyorum, ama ne olur benim bulunmuş, sepet içinde bulunmuş bir prenses çocuk olduğumu söyle,” diye yalvardığı zamanlar elbette daha çok prensesti. Şimdi balinalı yakalı, kara elbiseyle ilk yasağın tadını çıkarıyordu. Öteki dört kız koşmayı hemen bırakmışlardı korkarak. Onlar prenses olmadıklarından korkarlar. Yasaklar prensesler için değildir. Prensesler hangi yasayı çiğnerlerse çiğnesinler bir şeycikler olmaz, çünkü bir gün prens atla gelerek prensesi kurtaracaktır.

Soluk soluğa, ter içindeydi Rosa, susadı, bir rahibe okulunda susadı. Musluğa koşup kana kana su içmeye başladı. Bir el vurdu omuzuna, sert. Baktı prenses bakışıyla, Schwester Maria’nın hiç prenses olmayan soğuk mavi gözlerinden korktu. “Durup dururken su içiyorsun,” dedi. Schwester Maria, “Su içiyorsun durup dururken, sen arzularına gem vuramayan günahkâr bir kızsın,” dedi, “içini öldürmeyi bilmiyorsun.”

“Ben içimi öldüremem,” dedi Rosa, “çünkü içim prensestir. Prenses prensindir ve prensin olan bir şeyi öldürmeye sizin bile yetkiniz yoktur.” Schwester Maria kızdı, çok kızdı, Tante Rosa’yı mahzene kapadılar. Tante Rosa mahzende ağladı. Meryem Ana’ya dua etti. Düşündü. Düşündü ki bütün Katolikler pis, kötü şeylerdir; Meryem Ana o kadar iyi ki, o herhalde İsa’yı doğururken Katolik değilmiş. Peki neymiş? Prensesmiş-prensesmiş.

Tante Rosa rahibe okulunda vücudunun kötü bir şey olduğunu öğrendi. Yıkanırken soyunmak yasaktı. Gömlekle yıkanılıyordu. Bir gün yine koşarken düştü. Rahibeler yarasını sarmak için de olsa, kara çorabını çıkarmasına izin vermediler. Yara iltihaplandı. Schwester Maria, Rosa’ya,

Tanrı'nın onu cezalandırdığını, vücudunu unutmayı, içini Tanrı'ya adamayı, arzularını sindirmeyi bilmediği için yarasını iyileştirmediğini söyledi. Rosa ağladı, mavi gözlü yakışıklı İsa'nın böylesine kindar bir Tanrı'nın oğlu olamayacağını düşündü ve dualarında Meryem Ana'dan İsa'nın gerçek babasını sordu. Kralı sordu ona.

Paskalya Yortusu başladı. Gösteri hazırlıkları hızlandı.

Schwester Maria, Tante Rosa'yı melek rolüne çıkaracaktı. Bazı kızlar melek olacaklardı, bazı kızlarsa yoksul çocuk.

Sonra İsa, meleklerin arasında yoksul çocuklara hediyeler verecek, yoksul çocukları sevindirecekti. Schwester Maria melek rolüne çıkacak kızların saçlarını şekerli suyla ıslatıp ince ince ördü. Örgüler çözülünce kıvır kıvır melek saçı olacaktı. Tante Rosa elişi dersinde dayanamadı, örgülerin ucunu azıcık çözerek saçlarının kıvırcık olup olmadığına baktı. Kıvırcık olmuştu saçları, tam prenses saçı olmuştu ki yakalandı. Schwester Maria, bu zamansız meraka çok kızmıştı. “Sen süsüne, güzelliğine düşkün bir günahkârsın,” dedi Rosa’ya. “Ceza olarak melek rolüne çıkmayacak, yoksul rolüne çıkacaksın.” O akşam melek olan kızlar beyaz muslin giysilerini giydiler, beyaz kanatlar taktılar, omuzlarına dökülen kıvırcık saçları üzerinde yaldız taçlar parlıyordu. Rosa yoksul çocuktu, ona bir paçavra giydirdiler. Çok mutsuzdu Rosa, dayanılmayacak kadar mutsuzdu. Sahnede İsa meleklerle yanma geldiği an, öylesine içten mutsuzdu ki gözyaşlarını tutamadı, dünyanın en başarılı yoksul çocuk rolünü oynadı.

İsa rolünü oynayan papaz Rosa’yı oyundan sonra sevdi, ona çöreklerle altından bir haç armağan etti. Tante Rosa sevindi, çok sevindi. Tante Rosa İsa’nın gerçekten sevindirdiği ilk yoksul çocuk oldu.

Bir gün Tante Rosa Tanrı’nın saçlarının, gözlerinin rengini, yaşını, başını, boyunu, evini barkını sora sora rahibeleri bıktırdı ve mutfakta bulaşık kurulama cezası aldı. Mutfağı severdi, orda atıştıracak şeyler bulunuyordu. Yemek düşkünlüğünün kötülüğü belletilmişti ona, ama mutfağı seviyordu, midenin doygunluğunu seviyordu. Rahibeler mutfakta çörek yapıyorlardı. Baktı, ince uzun çörekler. Bu çöreklere Bavyera’da halk arasında “oğlan çükü” derlerdi. Tante Rosa gözleri iştahla büyüyerek:

“Ah, ne güzel oğlan çükleri” diye haykırdı.

Ve o gün trenle anasının yanına gönderildi.

Tren bir gün gecikmeyle Rosalar’ın kentine vardı. Savaş Tante Rosalar’ın sokağına varmıştı. Yemek odasında, yüz-numarada ve tavan arasında savaş vardı. Aile mutfakta, yatak odasında ve bodrumda savaşın eksilmesini bekliyordu. Savaş eksilmiyordu, önce babalar eksildi, sonra ağabeyler eksildi, savaş eksilmedi.

Tante Rosa bir sabah, *Sizlerle Başbaşa* dergisinde rahibe okulunun bulunduğu kentin bombalandığını, okulun yerle bir olduğunu okudu ve prensin öcünü aldığını anladı.

tante rosa'nın hayvanları

Tante Rosa bir kaplumbağa -evini sırtında taşıyan hayvan- buldu savaşın bittiği gün, evler yıkılmış. Evini sırtında taşıyan hayvanı yıkıntıların orda buldu, sevdi, evine götürmek istedi. Evlerinin yıkıldığını, Bombardımanlardan Zarar Görenlere Yardım Derneği'nin, Gönüllü Pembe Melekler Halkla Elele kampanyası sayesinde yaptırdığı lojmanlardan birinde kaldıklarını hatırladı ve evini sırtında taşıyan hayvanı sevmedi. Evin kişiden ayrı, yıkılabilir bir nen olduğunu, olması gerektiğini o gün anladı.

Sonra yalnız kedileri ve yırtıcı, özgür, orman hayvanlarını, ıraktan sevdi. Tante Rosa, bir sabah uyandı, kendi hayvanının da uyandığını anladı ve kendi hayvanını sevdi. Önce bakışlar, sonra cumartesi akşamları dans. Valsler, tangolar, swing sonra, hayvanı dansı seviyordu. *Sizlerle Başbaşa* dergisinin aşk romanlarını seviyordu. Königstrasse'nin köşesindeki dondurmacıya girip çıkarken bildiği erkek bakışlarını seviyordu. Erkek bakışlarıyla bir bir süslenmeyi seviyordu.

Böyle bir gün, bir cumartesi günü, cumartesiler çılgın günlerdir, komşunun oğlu Hans'la mahalle birahanesine dansa gitti. Üç bardak bira içti. Bütün biraların parasını nedense bu kez Hans ödedi. Nedense bu kez Hans biraların parasını ödedi. Birinci dansta çok terledi Rosa. İkinci dansta daha çok terledi, üçüncü, dördüncü danstan sonra ter içindeydi, yanakları al al. Hans'ın eli titriyordu. Rosa utanıyordu ama birlikte dışarı çıkmaktan, ormana sapan patikada birlikte yürümekten kaçınamadı, yeteri kadar utanamadı.

O birdenbire biçimleniveren, ansızın somutlaşıveren cinsiyet hayvanı ormandan çıkıverdi, bir Hans oldu, Tante Rosa karşısında Hans'ı değil o hayvanı buldu, o pusuda bekleyen sinsi hayvanı ve kendini Hans'ın değil, evet evet asla Hans'ın değil, o hayvanın kollarına bıraktı. Ama en kötüsü şimdi, en kötüsü o ansızın biçimleniveren, somutlaşıveren hayvan sonra yine Hans oldu, aptal Hans, üç danslık Hans, o gün nedense bira paralarını ödeyen Hans, Tante Rosalar'ın hayvanları olabileceğini, o hayvanla yatabileceklerini bilemeyecek, anlayamayacak olan Hans.

Tante Rosa hamile kaldı.

Tante Rosa Hans'tan hamile kaldı. *Sizlerle Başbaşa* dergisinde yayımlanan o bayağı aşk romanlarının hepsinde olduğu gibi yatar yatmaz

hamile kaldı ve bu romanlarda yazılanların doğru olduklarını sandı. Doğru olduklarını sandı ve *Sizlerle Başbaşa* romanlarındaki kızlar gibi "namusu kirlenmiş" bir aile kızı olmamak, zavallı bir piç kurusu doğurmamak için Hans'la evlendi.

Önce kedilerden, sahiplerini ve onların evlerini korumayı pek takmayan kedilerden çok, sahiplerini ve onların evlerini korumayı varlıklarının tek anlamı sanan köpekleri sevmeye başladı. Sonra kanaryaları, bön tavukları, can sıkıcı muhabbet kuşlarını ve bütün evcil hayvanları, bir de evlerini sırtında taşıyan kaplumbağaları sevdi - o yırtıcı, özgür, orman hayvanlarını unuttu.

Unuttuğunu sandı, çünkü Sizlerle Başbaşa dergisindeki aşk romanlarında yazılanların doğru olmadığını anladığı zaman, anladığı zaman, ah o zaman...

Kocasıyla istemeden yatmaya başladığı zaman "namusu kirlenmiş" bir kadın olmanın ve bu yatmalardan sonra doğurdukça piç kurusu doğurmanın ne olduğunu anladı, hiçbir şeyin Sizlerle Başbaşa dergisindeki aşk romanlarında yazılanlara benzemediğini o kadar iyi, o kadar elle tutulur gibi anladı ki.

Tante Rosa bir kaplumbağa -evini sırtında taşıyan bir hayvan- buldu savaşın bittiği gün. Evler yıkılmış. Evini sırtında taşıyan hayvanı yıkıntıların orada buldu, sevdi, evine götürmek istedi. Evlerinin yıkıldığını, Bombardımanlardan Zarar Görenlere Yardım Derneği'nin, Gönüllü Pembe Melekler Halkla Elele kampanyası sayesinde yaptırdığı lojmanlardan birinde kaldıklarını hatırladı ve evini sırtında taşıyan hayvanı sevmedi. Evin kişiden ayrı, yıkılabilir bir nen olduğunu, olması gerektiğini o gün anladı.

Bu yukardaki olaylar Tante Rosa'dan kevgirden süzülen su gibi akıp gitti ve Tante Rosa kevgirin deliklerinden dünyaya bakmaya başladı.

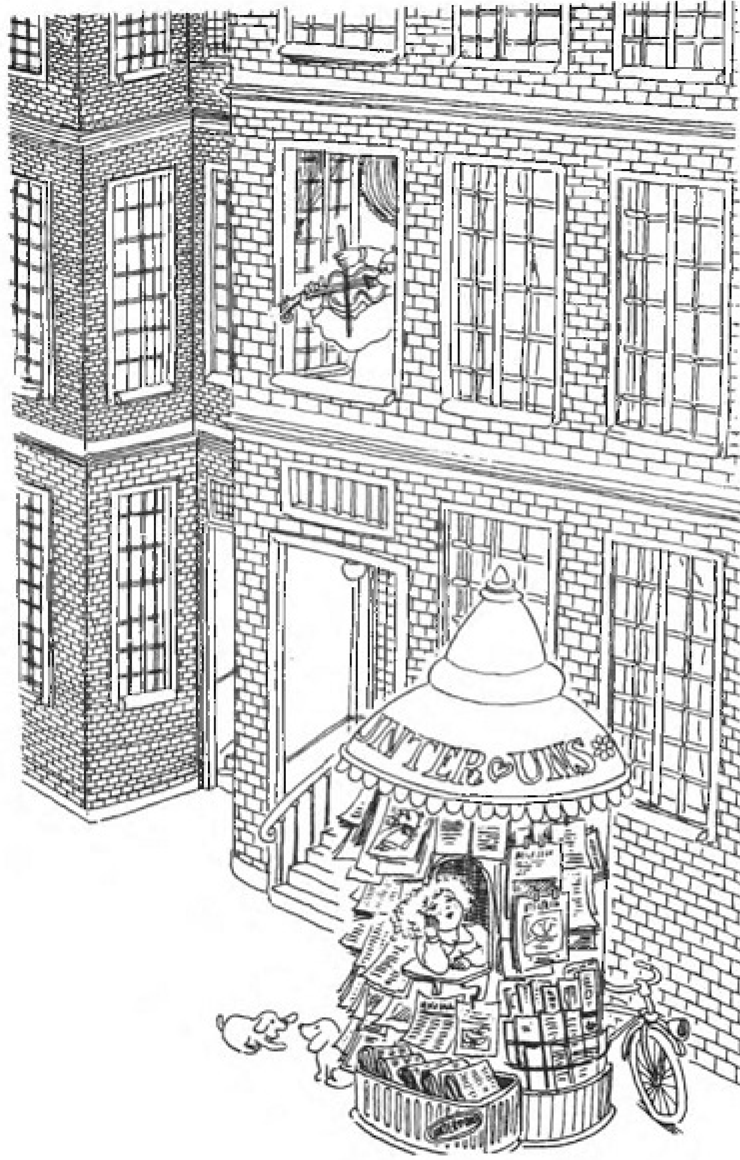
tante rosa aforoz ediliyor

Tante Rosa üçüncü çocuğunu emzirirken, bu bir pazar günüydü, kiliseye giden insan sürüsünü seyretti. Yaşlı kadınlar ve genç kadınlar şapkalarını giymişler ve çocuklarının burunlarını silmişlerdi. Kaba, kırmızı, şişman parmaklı erkekler birahanede biralarından son yudumu içtiler, şiş, kırmızı parmaklı elleriyle yüzlerini sildiler. Kanlarının şapkaları birahane camına vurdu, kalktılar, ayaza çıktılar, çocuklarının burunlarında alışılmış sümük ıslaklığını arandılar. Çan sesleri, dua mırıltıları, şarkılar, danteller, ikonalar, kandiller, melek resimleri - melek resimleri. Pembe erkek bebekler kanat çırptılar, org sesine kanat çırptılar. Tante Rosa'nın yedi yıllık kocası evlendikleri sabahı hatırladı. Şimdi üçüncü çocuğunu emzirdiği için pazar sabahı kiliseye gelemeyen Tante Rosa'nın kocası eski anıları org sesiyle düşünmeye alışıktı. Dua uzun sürdü; şarkılar, çan sesleri, org sesi uzun sürdü. İkonalardaki İsalar yaşlandılar. Kiliseye temiz burunlarla gelen çocukların burunları yine sümüklü - çan sesleri.

Tante Rosa kiliseden dönen kalabalığı seyretti. Dışarıda kar yağıyordu. Çocuklar kartopu oynayarak önden geliyorlardı. Bir kartopu uçup Tante Rosa'nın camını kırdı. İçeriye ayaz doldu, kar doldu, kiliseden dönen kocasının varlığı doldu, çocuk emeceği kadar emmişti memeden, uyudu. Tante Rosa memesiyle camdaki deliği doldurdu, ayaz memesini ısırdı, kiliseden dönen kadınlar şapkalarını çıkarıp yüzlerine tuttular ve yan gözle Tante Rosa'nın kocasına baktılar. Tante Rosa'nın kocası hiçbir şey duymadı, evdeki kaz kızartmasını düşünüyordu, her pazar sabahı yenen kaz kızartmasını ve elma pastasını, sıcak kahveyi.

Sonra birinci çocuk ağladı, ikinci çocuk ağladı, bebek ağladı. Tante Rosa göğsünü ilikledi, yerleri süpüren sabahlıkla yürüdü, tahta merdivenler gıcırdadılar. Bir sandık kapağı açıldı, soluk resimler, soluk defterler, yaprakları arasında kuru menekşeler, solmadan kurumuş menekşeler mor. Bir mektup gördü, herhangi bir mektup, sandık kapağı kapandı, dışarıda kar yağıyordu, kocası eve geldi. Kaz kızartması her pazarkinden iyiydi, elma tatlısı çok çok iyiydi, ev sıcaktı, masa örtüsü kolalıydı, kocanın saçları briyantinle ortadan ikiye ayrılıydı. Tante Rosa'nın korsesi iyi markaydı, yediği kaz kızartmaları karnını şişirmişti, korse iyiydi, sıkıyordu, çok sıkıyordu korse, odasına çekildi. Kapıyı içeriden kilitledi. Her pazar öğleden sonra kocası gelirdi, kocası gelirdi her pazar öğleden sonra, yatak

odasına - kapıyı kilitledi. Gördüğü mektubu hatırlamaya çalıştı, bir erkek yüzü düşündü olmadı, hep gemiler geçiyordu gözlerinin önünden gemiler geçiyordu, tren düdükleri, fabrika düdükleri, uğultu, kalabalık büyük kentlerin uğultuları, Sizlerle *Baş-başa* dergisinin basıldığı kentin uğultusu - kapı zorlanıyordu, alışılmış kapıları alışılmış günlerde açmaya alışık eller şaşkın, zorluyorlardı. Şaşkınlık ve zorbalık, beklenmedik bir zorbalık, Tante Rosa'nın kocası haykırıyordu. Adam kapıyı yumrukluyordu, düzenini bozan kapıyı yumrukluyordu. Sabah - kilise - kaz kızartması - elma pastası - karısının koynu düzeninin kopan son halkasını kesip atan kapıyı, yumrukluyordu. Tante Rosa hatırlamaya çalıştığı erkek yüzünü hatırlayıverdi.

33

Bir mektup bıraktı Tante Rosa arkada, üç çocuk bıraktı, biri emzikte, kaz kızartması ve elma pastası yapmasını, yemek masası örtülerini kolalamasını, dolapları yerleştirmesini öğrettiği hizmetçi kızı bıraktı. Margarita ekili bir küçük bahçe, tahta merdivenli, yüksek tavanlı, çalar saatli bir ev bıraktı, her pazar sabahı kiliseye giden, her pazar öğleden sonra koynuna giren kocayı bıraktı, şapka giyen komşu kadınları, sümüklü çocuklarını bıraktı, onların kocalarını, onların da kaz kızartmak hayatlarını bıraktı, kiliseyi bıraktı, çan seslerini, org seslerini, Noel şarkılarını bıraktı, kiliseden dönen çocukların attığı kar topuyla delinen camı tıkadığı sol memesini, yüreğini yağ tabakasıyla örten sol memesini bıraktı. Gitti. Gitti

fabrika bacalarının, gemi düdüklerinin oraya, tramvaylarda herkesin birbirlerinin ayaklarına bastığı ve pardon demediği ve ne merhaba ne de günaydın demediği insanların oraya gitti, pazar günü öğleden sonraydı, akşamdı ya da, yollara düştü, arkada soluk menekşeler arasında katlanmış mektuplar bıraktı, gelin elbiseleri, duvaklar bıraktı.

Sizlerle Başbaşa dergisinde diyordu ki, bir kadın diyordu bırakmış kocasını, yavrularını, hem de Katolik bir kadın, bir köyü bırakmış, o kadar saygılı kişilerin yaşadığı ve güneyin en saygılı papazının vaaz verdiği köyü, kilise kadını, o köyün kilisesi kadını aforoz etmiş diyordu, aforoz etmiş yaaa, o kadınlar, sümüklü çocuklar, her pazar dayanılmaz şekilde erkekleşiveren kocalan hep bunu dinlemişler, pazar sabahı, papaz hep o kadını anlatmış, papaz Tante Rosa'yı anlatmış, kocası sanki köyün kahramanı, bütün şapkalı kadınlar, o pazar, Tante Rosa'nın kocasını kaz kızartmasına davet etmede yarış etmişler, elma pastalarını porselen tabağa doldurmada, daha daha doldurmada yarış etmişler. Kilise, papaz, koca, hizmetçi aforoz yarışı etmişler.

Şimdi beklenen bir intihardır, bir uçurumdur, bir düşüştür. Şimdi beklenen bir kocakarının günah dolu bir hayatın sonunda sefilce can vermesidir. Yoksa şimdi beklenen günah çıkaramadan geberen bir günahkârın şen hayatı mıdır? Şimdi beklenen bir başarı, bir mutluluk mudur?

Hiçbir şey midir yoksa, hiçbir şey midir? Gemi düdükleri, fabrika düdükleri, birbirinin ayağına basıp ne pardon, ne günaydın, ne merhaba demeyen insan kalabalığına karışmak hiçbir şey midir? Nedir? Bir pazar günü barışsever bir Katolik köyünde, Tante Rosa aforoz edilmişse bu nedir, beklenen son nedir?

Tante Rosa gittiği büyük kentte bir gazete bayii oldu. *Sizlerle Başbaşa* dergisini de satıyordu. Yukarda kocası, güzel kocası, yeni kocası keman çalıyordu, keman çalıyordu. Tante Rosa, *Sizlerle Başbaşa* dergisini satarak iyi para kazanıyordu aforoz edildikten sonra.

tante rosa mezarlıkta üretici oluyor

Tante Rosa’nın keman çalan güzel kocası bir pazar sabahı öldü. Tante Rosa mutfakta kahve çekiyordu. Dükkânı satılmadan önce kocasına aldığı son kemanın çok pahalı olduğunu düşünüyordu kahve çekerken, Königstrasse’deki üç katlı, sivri damlı apartmanlar savaşta yıkılmıştı da dükkânlar bir iki tamirle ayakta kalmıştı. Savaş işleri bozmamıştı. Bol bol gazete satmıştı, Tante Rosa savaşta. Moskova cephesini, şehit listelerini, Berlin’in düşüşünü satmıştı. Hele film yıldızlarının kartpostalları! Zarah Leander’in, Marika Rock’ün fotoları sıcak ekmek gibi gidiyordu. Bir paket cigaraya, 100 kg. kahveyle az mı jön fotosu değiştirmişti savaşta. Pazar günleri mezarlıklara yapılan ziyaretler savaşın sonuna doğru tavsamaya başladıydı; ama pazar günleri çıkan *Sizlerle Başbaşa* dergisinin satışı pek az düşmüştü. Ya ilave romanlar? Yine *Sizlerle Başbaşa* dergisinin peşpeşe çıkardığı “Nil Aslanı’nın Pençesinde”, “Mihracenin Gözdesi”, “Çölde Fırtına” adlı egzotik romanların getirdiği parayla Bombardımandan Zarar Görenlere Yardım Derneği’ne bağışta bile bulunmuştu. Savaş sonrası bir süre gazete satışı azalmıştı, kimseler haberleri okumuyordu artık. Sonra gazetelerin, ilan sayfaları dikkat çekmeye başladı:

“Kocam Sibirya’dan dönmedi. Bakkal dükkânımızı işletmekte bana yoldaş olacak, yardımcı erkek arıyorum. 30-35 yaşlarında, sağlıklı ve sabıkasız olanların P.K... ye müracaatları.”

Ya da,

“Merhum, vatanperver general, sayın zevcimin baba yadigârı çiftliğinin yönetiminde yardımcı olabilecek işbilir, genç, erkek eleman aranmaktadır!..”

Ya da,

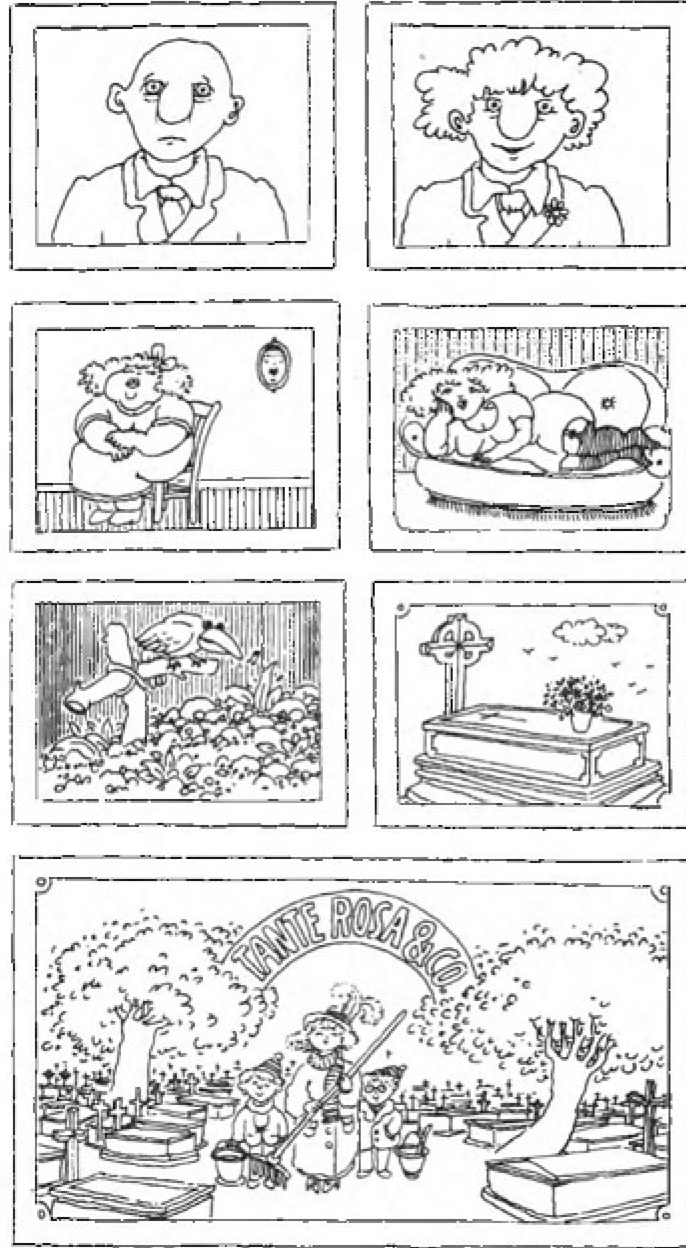
“Savaşta yıkılan, merhum kocamla yıllar yılı biriktirdiğimiz paralarla yaptığımız yuvamız - evimizin onarımında bana yardımlarını esirgemeyecek dosta sıcak bir aile yuvası karşılığı...” Birtakım yorgun ve solgun erkekler okuyordu bu ilanları. Başka iş de yoktu ki. Tante Rosa’nın doğrusu dükkânının işleri için böyle bir ilan vermesi gerekli değildi. Keman çalan kocası dükkânın işlerine hiç karışmamıştı, zaten dükkânı tek başına kurup satılana dek tek başına yürütmüştü Tante Rosa. Eve para getiren erkekleri bilirdi o. “Koca dediğin adamın gönlünü hoş tutmalı.”

Böyle diyordu ona kocasının niçin dükkânın işlerinde yardımcı olmadığını soranlara. “Akşamlan dükkânı kapatıp yorgun argın eve gittiğimde bana hayatı kim sevdirecek?” diyordu. “Eve aldığı birkaç parça eşyanın bekçiliğini yapmadım diye bana çatacak adam değil, felsefeye ihtiyacım var benim, ya, felsefeye. Benim kocam bana Hindistan’ı anlatır, oranın değişik inanışlarını anlatır. Hanginizin kocası Hint felsefesinden anlıyor ve güzel keman çalıyor?” diye hasetten çatlatıyordu alt kat kiracısının şom ağızlı karısını. Savaşa da gitmemişti kocası kalbi hasta diye. Müşterileri arasında kocası savaşta ölmüş olanlar bir süre ayaklarını kesmişler, uzun bir süre de ters davranmışlardı.

Kahveyi ocağa koydu, kediye bir tekme vurdu, dükkânın karşılığı olarak aldıkları paranın tükenmeye yüz tuttuğunu düşündü. Könïgstrasse’ye gökdelenler dikmek için yol boyunca bütün dükkânları yıktıran belediyeye, Amerikan Yardımı’na sunturlu bir küfür savurdu. Şimdi “Viyana Ormanları”nı çalmaya başlamasa da kahvaltıya otursak diye düşünüyordu... öldü. Kocası öldü. İçeriden devrilen iskemlenin, yere yığılan cismin sesini duyduğu an kocasının, Viyana Ormanları’nın öldüğünü anladı.

Tören dinsel ayrıntılardan yoksundu. Tante Rosa keman çalan kocasının pasaportundan da din kaydını sildirmiş, ondan olan iki çocuğunu da vaftiz ettirmemişti.

Bunu bilen alt kat ve üst kat kiracıları değişik bir gömülme seyrederiz diye gelmişlerdi. Kocasının küllerinin gömüldüğü mezarın (kocası Hint felsefesine duyduğu saygı sonucu yakılmayı vasiyet etmişti) sağında son derece bakımlı, solunda ise son derece berbat, bakımsız bir mezar vardı. Sağdaki mezar Amerikan çimi ve güllerle iç açıyordu. Soldaki mezar ise yabani otlar, dikenler, taşlar, kozalaklar, hatta cigara izmaritleriyle acınacak bir görünümdeydi. Tante Rosa’nın kocasını gömmeye gelenler sol yöndeki mezara kötü kötü bakıp baş salladılar, sağdaki mezar için de övücü cümleler kullandılar. Tante Rosa o an yaşamına yön verecek yeni bir yol bulduğunu anladı. Kocasının tam paralan biterken ölmesi ve böyle biri bakımlı, diğeri bakımsız iki mezarın arasına gömülmesi nasıl da mutlu bir rastlantıydı.

39

Tante Rosa’nın kocasının gömüldüğü pazardan bir sonraki pazar günü *Sizlerle Başbaşa* dergisi ilan sayfasında şunlar vardı:

İki Fotoğraf.

Solda kel kafalı bir adam. Sağda aynı adam, ama mebzul saçlı.

Soldaki fotoğrafın altında, büyük harflerle:

Öncesi,

Sağdaki fotoğrafın altında yine büyük harflerle:

Sonrası... Evet sayın okurlar “Nimra” saç ilacını kullandıktan sonra “MUCİZE” oldu.

İki Fotoğraf.

Solda bıngıl bıngıl şişman bir kadın küçük bir iskemleden taşıyor.

Sağda aynı kadın bir divana pin-up gibi uzanmış.

Öncesi... Sonrası...- Evet sayın okurlar, “Lembra” hapları olmazı olur, Şişko Bertha’yı pin-up yaptı...

İki Fotoğraf.

Solda Tante Rosa’nın kocasının gömüldüğü mezarın solundaki bakımsız mezar.

Sağda Tante Rosa’nın kocasının mezarının sağındaki iç açıcı mezar.

Öncesi... Sonrası... Evet sayın okurlar, pek sevgili yakınlarınızın mezarlarının soldaki mezar gibi gözükmesini istemiyorsanız “Tante Rosa ve Co. Mezar Bakımı” firmasına başvurunuz. O zaman sevgililerinizin mezarları fotoğraftaki gibi iç açacaktır!

Altta daha büyük bir fotoğraf: Ortada Tante Rosa, elinde tırmık, sağında ve solunda keman çalan kocasından olan çocukları, ellerinde kova kürek. İş tuttu. Ama bu kısa mutluluğun ardından mezarlık memurları onlara özel para almaları yasaklanmışken özel teşebbüsün bu işten para kazanması karşısında ayağa kalktılar ve belediyeyi grevle korkuttular. Bunun üzerine belediye, “Belediye mezarlıkları temiz tutuyor” kampanyasına girişti ve işler aksadı. Ama yine de Tante Rosa bu işten, bir süre geçinecek ve keman çalan kocasına, keman biçimi, mermer bir mezar taşı yaptıracak kadar para kazandı.

tante rosa soluk kır çiçeklerine geri dönüyor

Soluk kır çiçekleri. Suluboya. Tante Rosa suluboya çiçeklerin üzerine uzandı. Dudakları çiçek tozlarında. Elleri resmin üzerinde gezindi, tanıdı. Kocası savaşa gitmeden yapmıştı bu resmi. “Gelecek artık, gelecek.” Bir kadın bıktığı kocasını iş yolculuğuna gönderircesine gönderir savaşa. Kır çiçeklerinin yapraklarında dudakları. Yapraklar soluk, ölü susuz.

Bir kadın bıktığı kocasını...

Suluboya kır çiçekleri ölebilen şeylerdendir.

Tante Rosa kilisenin yanından döndü. Kör dilenciyi karşı kaldırıma geçirdi. “Harp malulü, para vermek gerekir mi? Hangimiz harp malulü değiliz ki.” Yapraklar ölü, susuz. Kör bir türlü bırakmadı kolunu. Bir malule duyulabilecek merhametin bittiği bir yer vardır. Bıkılan kocanın iş yolculuğundan dönüp gelebileceğini unutmamalı.

Tante Rosa ıslanan pabuçlarına baka baka yürüdü. Yağmur. Bir kahveye girdi. Strudel. Yağmur yağdı mı strudel yemek bir kahvede, vallahi hayat güzel, diyen biri çıkabilir. Tek başına kahveye girdi mi bir kadın, kocasını iş yolcululuğuna gönderir gibi savaşa savmış bir kadın, ansızın yağmurla, ne olur? Strudel mi yer yalnızca? Tante Rosa strudelden hoşlanmadı. Gözleri dolaştı kahvede. Piyanoda şişman, yaşlıca bir kadın, kırmızı yüzlü: Les Feuilles Morts.

Yatakta döndü eli adamın. Tante Rosa uyandı. Böyle ansızın yatmalardan sonra uyanmak. Haddini bilmez birini bulmak yatağında. “Siz kimbilir kimsiniz?” Suluboya tablodaki çiçekler daha soldular. Adam uyanmadı. Horladı. Tante Rosa kızdı. Adamın giysilerini pencereden dışarı attı. Suluboya kır çiçeklerini de arkasından.

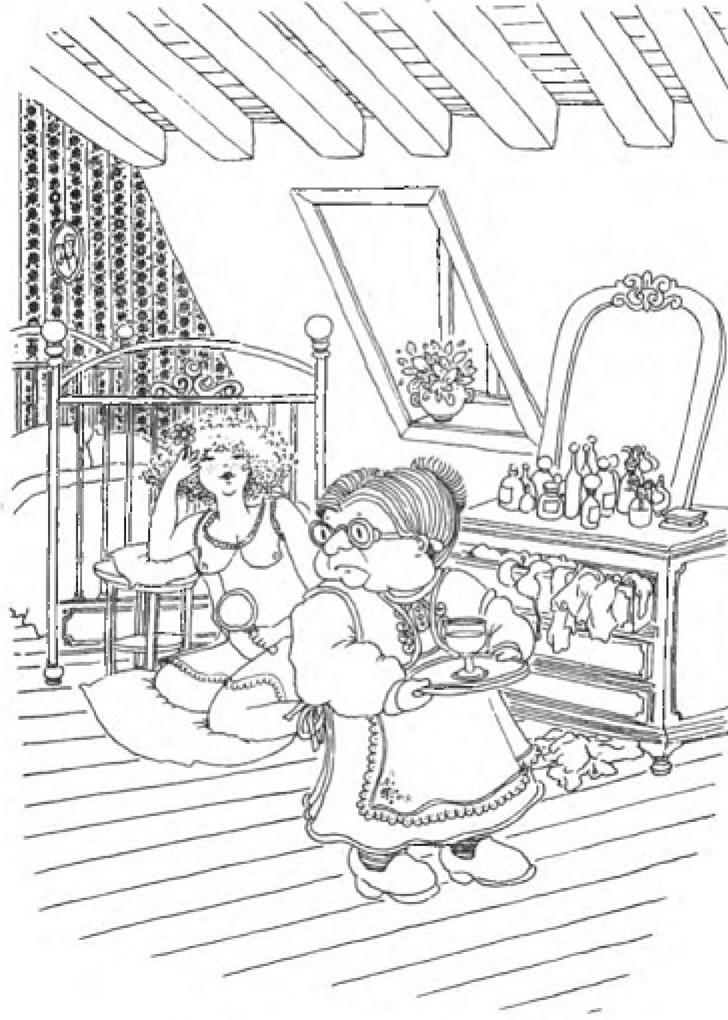
Tozlu postallar önce suluboya kır çiçeklerine bastılar. Koca eğildi, resmi aldı yerden, yanında duran çamaşırlara bir tekme savurdu. Merdivenlere yöneldi. Ses etmeli mi - etmemeli mi böyle durumlarda kocalar? Bir sevinç çığlığı beklememenin yorgunluğu bacaklarında. Kemikli eller kapıyı açtılar. Tante Rosa döndü, dönen kocasını gördü. Çığlık atmadı. Tante Rosa da kocası da başka bir şey beklemiyorlardı. Adam, o haddini bilmeyen herif, birden uyanıp kocayı görünce. Fırladı yataktan. Çırılçıplak. “Kocan gelmiş, kocan gelmiş, elbiselerim, donum donum!” Abuk sabuk söylendi. “Donun mu, aşağıda bahçede!” dedi Tante Rosa umursamadan. Adam geleneksel korkularla tabancaların patlamasını bekler gibi attı kendini pencereden

ağaca. Ağaçtan, berelenmiş vücuduyla bahçeye kaydı. Bahçe mezbeleleri arasında çamaşırlarını arandı. Tante Rosa ve koca güldüler, bu herif olmasa o gece gülemeyeceklerdi.

Allah Allah şimdi yine birlikte yaşamak. Allah Allah yine birlikte yaşamak zorunda olmak. Bir yeni pabuç altı gibiydi Tante Rosa. Hiçbir yaşantısına basmamıştı. Allah Allah olmayan bir geçmişi kabul etmek. Bunca kötü alışkanlıklarıyla. Her kötü yeni olmalı, ama kötüye alışmamak. Aynı suluboya kır çiçekleri nasıl tekrar tekrar yapılır? Allah Allah nasıl yaşanır tekrardan?

Uzun kemikli eller bütün gururlarını yitirmişlerdi. Tante Rosa'yı her durumda kabule hazır. Yokluk ne rezilliklere gebedir! Yoksulluk her zaman küçültücüdür! Adam uzandı kadına, bir şarkı Tante Rosa'nın kulağında: "Çocuk uzandı güle. Gül dedi git güle güle. Bir çocuk bir gül gördü. Pembe gül nazlı gül."

Pembeler, nazlar küçük dua kitaplarının arasına sıkışıp kalmıştı altın haçlarla. Sessizlik bıkkın sevişmelere iter kişiyi. Adamın uzun kemikli eli kendi için soyunmamış kalçalarda gezindi. Tante Rosa yalancı bir tutkuyla omuzunu ısırdı adamın. Adam haykırdı. Tante Rosa yalandan inledi. Adam soyunamadan boşaldı. Suluboya çiçek resimleri yırtılmıştı.

“Sabah olmadan git ve kimse gelmesin. Ben kendi çirkinliğimle yetinmeye alıştım. Sabrın sonu selamet değildir.”

“Yarın yine kahveye gidip strudel yiyeceğim, o haddini bilmez herifi tutup evime, yatağıma getireceğim.”

“Bir gece uyusam, yorgunum.” Boşalmış erkeklerin süngüsü düşük sesiyle yalvardı adam.

“Al bu paralan, bunları, bunları hepsini, hepsini, bu nişan yüzüklerini ve bu iki şamdanı. Git, oteller, pansiyonlar ve bu kent senindir.” Adam ses etmeden gitti. Bir şey başlamadan biterse. Tekrar tekrar çirkinlikleri

yaşamaktır ihtiyarlık. Bir insan erken gelen yaşlılıklarından sorumludur. Çok konuşmak hiçbir şeyi düzeltmedi. İstediğin kadar yeniden başla anlatmaya, bütün sözcükleri evir çevir; çirkin tekrarlan sıvayamazsın. Bir kadının bir kez yalancıktan inlemesi bile fazladır. Bir kez yalancıktan sokulması. Çirkinlikleri tekrarlamaktansa enayi başlangıçlara koşturmak.

İstasyon boş. Sabah. Hava soğuk. Üşüyor Tante Rosa. Elinde bir mektup. Yanında sandığı. *Sizlerle Başbaşa* dergisinde,

İngiltere'den yollanmış bir ilan okumuştu bir ay önce: "Çiftlikte geçen yalnız günlerimi sevgisiyle paylaşacak bir kadına..." Sevgi sözcüğü bir kadına her zaman bir şeyler anlatır.

Bir elmanın bir meyve olduğu, bir babanın baba, bir savaşın savaş olduğu, bir gerçeğin gerçek olduğu, bir yalanın yalan olduğu, bir aşkın aşk olduğu, bir bıkmanın bıkma olduğu, bir başkaldırmanın başkaldırma olduğu, bir sessizliğin bir sessizlik olduğu, bir haksızlığın bir haksızlık olduğu, bir düzenin bir düzen ve bir evliliğin bir evlilik olduğu, olacağı günler gelecekti, inanıyordu. Tante Rosa. Bir ilandan bir evlilik çıkabileceğine inanıyordu, o daha aptaldı.

İstasyon biraz doldu. Hava ısınmadı. Tren geldi. Tante Rosa bindi. Trende şöyle düşündü: "Bir bardak en iyi tükürükle parlatılır. Bir bardak en iyi tükürükle parlatılabildikten sonra, niçin en iyi evlilik böyle ilanlarla kurulmasın?" Sandığını yerleştirecek bir yer bulamadı. Üzerine oturdu. Yeni piyasaya çıkmış naylondan çeyizleri vardı içinde. Tante Rosa çeyiz sandığının üzerinde Manş'ı geçti. Çiftliğin bulunduğu istasyonu da geçti. Bardak en iyi tükürükle temizlenir. İnmesi gereken istasyonu kaçırdı. Bir istasyon geç indi. Bok toprağa iyi gelir. Toprak aslında iyi bir şeydir; ama bok toprağa iyi gelir. "İlana cevap verirken İngilizce biliyorum diye atmıştım, şimdi bu enayi buna inanıp beni karşılamaya gelmedi galiba." Oysa damat öbür istasyonda, İngiliz usulü babadan kalma lacivertleriyle, yakasında karanfil bekliyordu. Tante Rosa trenle o istasyondan geçerken adamı görmüş, kerize bak diye gülmüştü.

Gelenler ve karşılayanlar uzaklaştı. Tante Rosa çeyiz sandığının üzerinde otura otura beklemekten yoruldu. İstasyon memuru yanaştı: "Do you wait somebody?", "Evet, bardağı parlatacak tükürüğü, toprağı bereketlendirecek boku...", "Adam havlayarak ne demek istedi? Bir İngiliz erkeğinin bok olamayacağını mı?"

Tante Rosa gözleri, elleri ve mektup zarfındaki adresle çiftliği buldu. Adam lacivertlerini, karanfili çoktan çıkartmış, çizmelerini çekip tarlaya

gitmişti. Kapıyı anası açtı. Tante Rosa, bu asık suratlı, kılıksız, kırmızı parmaklı kadını görünce, bu da “Maid” (Hizmetçi) olsa gerek diye karar verdi. Kadına yüz vermedi. Çünkü kadın bir hizmetçiydi, Tante Rosa deneyini yapmadığı şeylere yüz vermezdi. “Neme gerek başta yüz vermemeli, bu İngiliz uşakları adamın tepesine çıkarlar.” Elleriyle, gözleriyle sıcak su istediğini anlattı kadına. Kadın anlamaz.’ Allah Allah bu uşakların anlayışsızlığı! Sonunda kadın söylene söylene sıcak su getirdi odasına. Tante Rosa yıkandı. Sırtını da kadına yıkattı. Kadın giderek daha yüksek sesle söyleniyordu ya Tante Rosa’nın aldırdığı yoktu. “Yarın bugün yeni efendisine alışır.” Çeyiz sandığını açtı, yeni naylonlarını yatağın üzerine yaydı. Asık suratlı kadın bu saydam çamaşırlara şaşkın şaşkın bakmaya başladı. Aslında Tante Rosa da böyle çamaşır hiç kullanmamıştı daha. Kadına, hizmetçiye belli etmek gerekmez böyle bir gerçeği. Saydam geceliklerden birini çıplak vücuduna geçirdi doğal bir umursamazlıkla. Doğrusu kadının yanında her yanını gösteren gecelikle dolaşmaktan utanıyordu ya, *Sizlerle Başbaşa* dergisindeki romanlardan birinde Ingilizlerin uşaklarını eşya yerine koyduklarını okumuştu. Kadın artık durmamacasına odada gezinmeye, bağırıp çağırmaya başlamıştı. Tante Rosa ona eliyle mutfağı gösterdi. Kadın ağlayarak mutfağa gitti. “Adam kullanma yeteneği bende doğuştan var yahu!”

Akşama kadar, mutfak kapısını arada sırada açıp çay, kahve, vs. isteklerde bulundu. Mutfaktaki iskemlede oturup ağlaşan kadın bu isteklerini yapmıyordu.

“Yarın İngilizceme alışır.” Akşam oldu çizmeli adam geldi. Kadın ona doğru koştu. Bağırdı, çağırdı. Adam da bağırdı çağırdı. Tante Rosa naylon geceliğiyle divana uzanmış ilk aşk gecesini kuradursun. Adam önce ondan tarafa pek bakmadı. Sonra kadının çığlıkları arasında onu gördü. Saydam geceliğini gördü... “Tramp!” (Orospu!) Tuttuğu gibi Tante Rosa’yı kolundan kapı dışarı etti. Arkadan sandık. Arkadan naylon çamaşırlar. “Doğrusu aşk olsun İngiliz boklarına.” Tante Rosa ilk trenle soluk kır çiçeklerine döndü.

tante rosa bütün rüzgârlara açık

USA Army Produktion!

Şişme sandal - Delinmez - Hakiki kauçuk - Var mı şişirip denemek isteyen - Evet bayanlar; satıyorum; şişme sandal; USA - Army Produktion; satıyorum; evet yok mu artıran, satıldı; adınız bayan? Rosa; çok güzel bayan Rosa, evladiyelik bir şişme sandala sahip oldunuz.

Tante Rosa ayaklarını ve bir ucundan tuttuğu şişme sandalı sürüye sürüye merdivenlerden çıktı. Kapıyı açtı; tam açılmadı evinin kapısı. Ardında bir yığın eşya. Tante Rosa açık artırmalara merak saralı böyle kapısını açamadığı oluyordu sık sık. Bir koşu geliyordu evine; elinde kelepir mal, malı kapının önüne bırakıverip yine koşuyordu artırmanın devamına; diğer kelepirleri kaçırmamak için. Sonra ikinci kelepirle geldiğinde açamıyordu kapıyı tam. Kapının ardında birinci kelepir olduğu için. Eve girdi. Ayağıyla kapının açılmasını engelleyen USA Army Produktion şişme yatağı tekmeledi. Pabuçlarını köşeye fırlattıktan sonra gururla topladığı kelepirleri seyretti: Dört eski duvar saati, iki av tüfeği, beş gaz ocağı, altı el feneri, bir motosiklet kaskı, bir tek uzun av çizmesi, üç boya tabancası, dört köpek tasması ve dokuz USA Army Produktion şişme yatak.

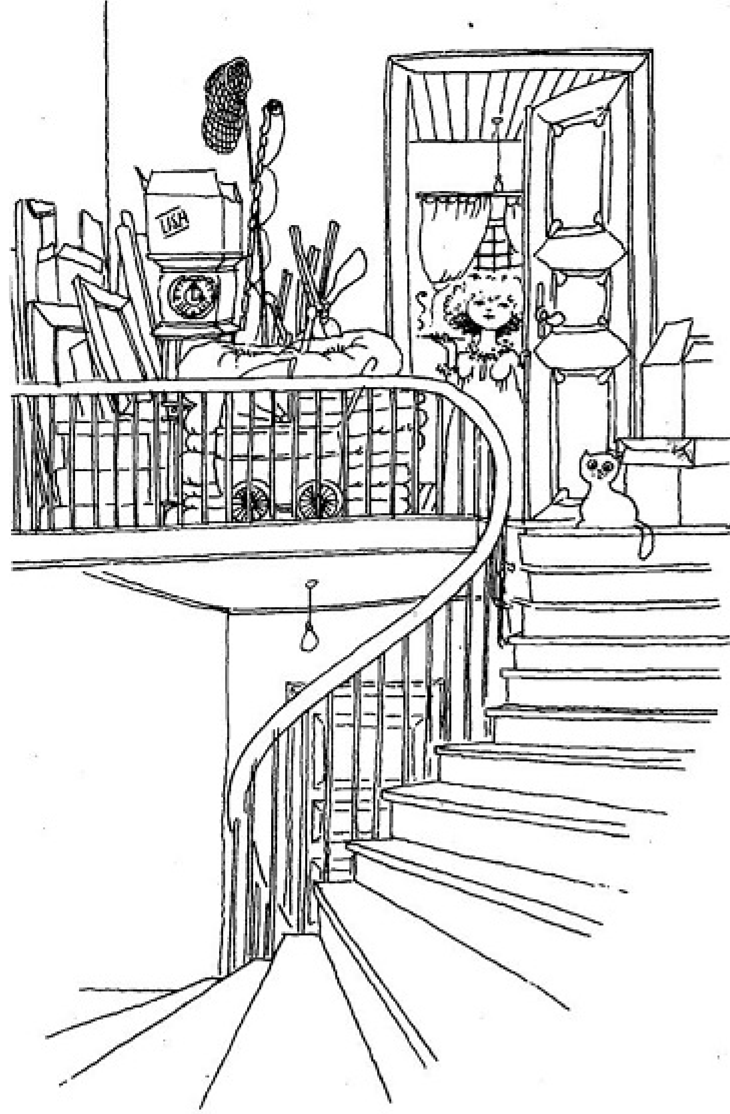
Anneannesi ne derdi Yahudiler için, ne derdi? Evet hatırladı Tante Rosa. Her çarşıdan dönüşte derdi ki anneannesi; “Her şey çok pahalı. Niçin pahalı anneanne? Çünkü her şeyi pis Yahudiler ucuz alıp pahalı satıyorlar. Onun için mi, zengin pis Yahudiler anneanne? Evet, bedava alıp papaz fiyatına satıyorlar.”

İşte Tante Rosa’yı açık artırmalara çeken nedeni bu anıda aramak gerek. Ucuz alıp pahalı satmak ve zengin olmak. Çok düşündü Tante Rosa, ucuz mal alıp pahalı satma yollarım. Bir gün güzel Meryem onu kutsal bir rastlantıyla açık artırma yapılan yıkık belediye sarayının avlusuna getirdi. İşte, yukarıda saydığım serveti Tante Rosa böylece yok fiyatına edindi.,

Yağmur yağıyordu, Siyam kedisinin projektör gibi parlayan gözlerinden karanlık bastığını anladı. Işığı yakacaktı; vazgeçti; gaz lambalarından birini yaktı. “Yeni aldığım şişme yataklardan birinde yatayım bu gece,” diye düşündü. Her gece o gün aldığı kelepiri denemeden edemiyordu. “Bunları satmak zor olacak,” diye düşündü. İyiden iyiye bağlanıyordu

kelepirciklerine. “Ama param yok, param yok artık.” Geçen hafta sattığı piyanonun parasını da bugün bitirmişti. “Ama iyi alışveriş ettim doğrusu. Ne dedi adam, evladiyelik. Evet, evladiyelik bir şişme sandal; hem de USA Army Produktion.”

Sabah Siyam kedisinin arsız miyavlamalarıyla uyandı Tante Rosa. Ne demişti kediyi veren adam: “Tek yaşamaz bu Siyam kedileri; çift almak gerek bunları. Kızıştılar mı delirirler; öyle her kediyle çiftleşmezler; ille de kendi cinslerinden olacak.” İşte azdı, hem de ne azmak, en düşman gözlerle bakıyor şimdi Tante Rosa’ya. “Salak kedi, ulan biz çiftimizi seçebiliyor muyuz yani?” dedi Rosa: “Sen de benim gibi yetinmeyi öğrenirsin.” Kedi geldi sürtündü. “Bunun derdi yalnızca azgınlık olsa neyse, aç hayvan; açsa aç; biz de açız yahu! Ne satabilirim, ne satabilirim?” Güzel kocasının frağı satılabilirdi. “Ama daha tutarlı bir şeyler yapmak gerek. Aslında artık Yahudiler gibi zengin olmanın zamanı.”

53

Kahveyi fincana doldurdu, bir şeker attı, *Sizlerle Başbaşa* dergisinin ilan sayfalarını okumaya başladı. “Pansiyon aranıyor”, “Aranıyor pansiyon”, “Pansiyon Belvedere müşterilerini kucaklamaya sabırsız”, “Akşamlan sıcak çorba ve sıcak havayı, Sizin Pansiyon’da bulabilirsiniz ancak.” Kedi gitti şişme yatağın güneş vuran ucuna tembel tembel uzandı. “Rahat değil mi, seni canına düşkün dişi seni, hemen bulursun rahat edecek köşeyi. Rahat değil mi, elbette rahat olacak, USA Army şişme yatakta yattın mı sen hiç Siyam denen Allah’ın dağında?”

“Şişme yatak, evet şişme yataklara ben bu evde kaç kişi yatırabilirim? Dokuz kişi. Savaştan kalma alışkanlıkları hesap edersem 18 kişi.”

“Pansiyon Rosa müşterilerini bekliyor.” Bu ilan ilk sayısını süsledi *Sizlerle Başbaşa* dergisinin.

Tante Rosa bir cuma günü açık artırmadan aldığı çocuk arabasını merdivenden çıkaramayacağını anlamışken nazik bir bey koştu yardımına. “Yardım edeyim mi, ah evet çok teşekkürler. Bu apartmanda mı oturuyorsunuz? Evet, araba da ağırmış soluk soluğa kaldık, Pansiyon Rosa bu apartmanda mı, evet, gösterirseniz, şey Rosa benim, yani Pansiyon Rosa, yani nasıl, yani yukardaki evimi pansiyon yapmaya karar verdim de. Biliyorsunuz bu USA malı şişme yatakları, vallahi ben gerçi USA Army esir kampında bulundum ama hep ot yatakta yattım, yaaa vah vah, benim şişme yataklarımda yatın da sırtınız rahat etsin bari. Şişme yatak mı, evet niçin şaştınız?” ,

Tante Rosa kapıyı açtı. “Buyrun bayım, başınızı eğin kanarya kafesine çarpmasın başınız. Ah kanaryalara bayılırım. Peki kanarya nerde? Kanarya mı, yok beyefendi. Açık artırmada kafesleri hep kanaryasız satıyorlar. Çok ucuza aldım, söylesem inanmazsınız. Çok yorgunum hemen yatmak istiyorum. Ya anlıyorum. Hangi yatağı şişirmek istersiniz? Çok kolay şişiyor ve inmiyorlar inanın. İlan vermeden hepsini denedim. Pisi pisi kalk bakayım yatağın üstünden, seni domuz seni. Pompa nerde? Ay pompa nerde? Neyse ağzınızla şişiriverin. Çok kolay. Yorulursanız ben devam ederim. Bir siz, bir ben, zaman da geçirmiş oluruz. Çarşaf? Ha çarşaf. Ütüm bozuk, çamaşırları yıkadım yıkamasına ama ütüleyemedim. Aman zaten ben çarşaflarımı hiç ütülemem. Bu çağda ne gereksiz çaba değil mi efendim. Yani düşünüyorum da annemin anneannemin çarşaf kolalayıp ütülemekle yitirdikleri zamanı. Oysa ben şimdi o zamanda açık artırmalardan kelepir toplayarak kapital yapıyorum. Eski kadınlar tüketiciymişler canım. Şimdi bakın ben mesela bu şişme yataklar sayesinde pansiyon sahibesi oldum. Gerçi siz ilk müşterimsiniz; hadi gelin kutlayalım; dün yarım bir erik rakısı düşürdüm açık artırmada; ilk müşterim şerefine içecektim. İstemiyor musunuz, peki canım ben yalnız içerim. Çarşafı çekiştirince bayağı düzeldi. Yastık, evet yastık, şu koltuğun altındaki minderi çarşafın baş kısmının altına koyuverin. Çok rahattır, denedim. Çıkayım mı, niye, hay Allah, doğru ya, soyunacaksınız. Ben arkamı dönerim canım. Öbür oda ağzına kadar eşya ile dolu da. Ayrı oda mı? İsterseniz yatağı mutfağa taşıyalım. İşte şişme yatakların bütün pratikliği burda, istediğin yere taşı. Bu Amerikalılar şöyle böyle ama rahatlarını biliyorlar doğrusu değil mi?” Adam mutfak kapısını kapadı. Önce saati

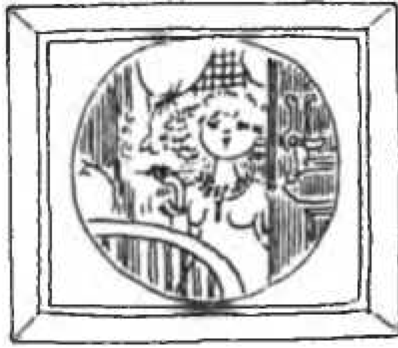
sordu. Bu saatte başka pansiyon bulamam, dedi yatmadan önce. “Ne demek istedi? Yani memnun değil mi? O kadar da candan davrandım adama. Kendime nasılsa ona da öyle. Canım müşteri işte her türlüsü olur. Alışmak gerek.”

On beş gün pekâla da işledi pansiyon. Gelen pişman da olsa kalıyordu. Bir saatten sonra koca şehirde yer bulmak kolay mı? Sonra yine de tatlı kadındı Rosa. İyi iskambil oynuyor ve doğrusu iyi laflıyordu. Özellikle yabancı işçiler için iyi bir pansiyondu Rosa’nın evi.

O pazar sabahı, Tante Rosa, iyi niyetlerle uyandı müştericiklerine karşı. “Dün ne içtik ne güldük.” İçeride Fernando uyandı mutfakta, Carlo’yu dürttü. “Bütün içkilerini içtik karının helal olsun. Evi kötü, yataklar, çarşaflar berbat, ama bu kadar bedava yeme içmeye burası sudan ucuz be.” Tante Rosa düşündü. “Ne yapabilirim bugün müştericiklerime?” Termos, şişme sandal, piknik çantası devrilmişlerdi duvardaki yığından yere. “Nasıl da gelmedi aklıma, evet pikniğe götüreyim onları.” Hemen hayal kurdu: “Bugünkü piknik başarılı olursa turist mevsiminde çok müşteri var bana. *Sizlerle Başbaşa* dergisindeki ilana ‘Pazarları gezinti düzenlenir'i ekledim mi...” Fernando ve Carlo pek parlak bulmadılar piknik buluşunu, sonra Carlo av tüfeklerini gördü ve onları denemek için razı oldu. Femando’nun motosikletinin önüne bindi Rosa, arkada Carlo, şişme sandalı, termosu falan sırt çantasına koyup motosikletin yanma bağladılar. Carlo tüfeği omuzuna geçirmiş, çocuk gibi gururlanıyordu.

Neckar ırmağının ortasında bir kuş uçtu. Fernando, Carlo’nun elinden tüfeği kaptı. “Bırak da biraz biz atalım.” Tetiği çekti. Tante Rosa sosisleri kâğıt peçetelere sarıp uzatıyordu, battılar. Evet USA Army malı şişme kurtarma sandalı, delikmiş. Akıntıya kapıldılar. Tüfek, termos, sandal akıntıyla uzaklaştı. Rosa da nerdeyse, bir pazar rüzgârının akıntısıyla gidecekti. Carlo ve Fernando güçbela yüzmüşlerdi kıyıya, onu bırakıp. Çevredeki evlerden duyup çığlığını kurtardılar Rosa’yı; bir pazar rüzgârından olsun kurtardılar. Titreyen çenesiyle kendine uzatılan sıcak kahveyi içerken: “Denemedim” diyordu Rosa, “bir şu sandalı önceden denemedim.” Onu eve bıraktılar. En yorgun açışıyla açtı kapıyı. Kedi en edepsiz, en azgın sesiyle miyavladı. Gördü ki Tante Rosa, o pazar günü kedi, dişiliğinin canavarlık noktasında bütün şişme yatakları parçalamış. Bu kez Tante Rosa gaz lambasını değil elektriği yaktı ve düşündü.

Anneannesi Yahudiler hakkında yanılmıştı.

tante rosa yaşamakta ısrar ediyor

Tabağın içine vuran güneşle peynir artıkları yağ salmıştı.

Kedi atladı masaya, ekmek kırıntılarına basmadan süzüldü, artık peyniri, yağı gövdeye indirip masanın güneşli köşesine uzandı. Bir kedi her zaman güzeldir. Açlık, tokluk, aşk, nefret tanımayan sürekli bir güzellik. Tante Rosa buzdolabını açtı. Bir kavanoz ekşi yoğurt buldu, batı batı denen uygarlık bu işte, buzdolaplı açlıklar var burda. Ekşi yoğurttan bir kaşık aldı, burnunu tutarak yuttu. Yoğurdun, peynirin küflenmişi iyidir de etin, balığınki kötüdür, diye düşündü. İyi ki balığım, etim yok, yine de sevinmek zor. Pencere camının kirleri sabah yağan yağmurla parmak parmak akmış. Bir zebra kürkü gibi, güldü Tante Rosa, şimdi bir zebra kürkünün ardından sokağa, karşıdaki parka bakıyorum. Park denince sevgililer gelir akla, doğrudur, ama park denince sevgilileri düşünmek zor. İyi pişmiş bir domuz pirzolasının kulağa hoş sözler fısıldaması zor. Sokaktan ayıklar, sarhoşlar, açlar, toklar, güzeller, çirkinler geçiyor. Sarhoş olunur, ama sokakta sızılmaz, âşık olunur ama sokakta yatılmaz, doyulur ama sokakta sıçılmaz, sokak gelip geçmek içindir... İşte hep böyle saçma sapan cümleler aklında Tante Rosa’nın. O buna açlık diyor. İşsizlik ve parasızlık. Üstelik bu ikisinden de korkmamak, telaşlanmamak, hep bulurum bir yolunu rahatlığı. “Vestiyer Aranıyor” ilanını göreli kaç gün oluyor, gidip bakmaya kaç gündür kararlı. Yine de gitmedi. Ekmek, peynir ve yoğurt yemekte kutsal bir süs buldu. O yine bir yolunu bulup kurtulabilenlerdendir. Batmak hakkına da çıkmak hakkına da sahiptir. Böyle düşünüyordu kendisi için. İnsanları sevmemeye başladı mı insan, insan gibi yaşamayı da sevmemeye başlıyor, insan gibi çalışmayı, kazanmayı, yemeyi, içmeyi, sevişmeyi, ölmeyi. Pencereyi açtı,'ekmeğin, peynirin kalıntılarını sokaktan geçen kalabalığa boşalttı.

- Siz?
- Evet ben.
- İlan?
- Evet, ilan.

Üçüncü sınıf bir bahçe lokantasıydı bu. Kadın Tante Rosa’ya vestiyerin yerini gösterdi. Bayanlar helasının yanma bir iskemle koymuşlar. Hela kapısının yanma birkaç askı çakmışlar.

- Vestiyer burası. Kışın gelenler hava soğuk diye paltolarını çıkarmazlar. Yazın gelenler paltosuz olduklarından... Yani iş az...
- Peki hela?
- Evet hela, bayanlar helası.
- İskemle kapının yanında da.
- Olabilir. Vestiyer de hela kapısının yanında.
- Peki buraya girenler?
- Elbette onlardan da siz sorumlusunuz. Temizliğinden de, çıkanlar masanın üzerindeki tabağa bahşiş bırakırlar. Bu da az para sayılmaz. Bilirsiniz bayanlar çok helaya gider.
- Yaaa, çok güzel!
- Hemen başlıyor musunuz?

- Evet, yalnız ufak bir yanılma olacak. İlanda “Vestiyer Aranıyor” yazıyordu, oysa şimdi durum değiş...
- Daha iyi ya, bir iş ararken iki iş bulmuş oldunuz. Sevinin.
- Sevindim, evet hem de pek çok.

Tante Rosa ansızın gerçekten sevindi. Demek hayat hâlâ *Sizlerle Başbaşa* dergisindeki romanlar gibi “Sürprizlerle Doluydu!” Sonra yaşlanmış insanlar her şeyi birbirine karıştırdıklarından her şeye sevinebilirler. Artık yaşlanıyordu Tante Rosa. Bu işin başka bir işten ne ayrıcalığı var? Bir adamın paltosu için para almakla b... için para almak arasında ne... fark var? Bu da bütün insanca işler kadar pis. Günler geçiyordu bu uykuyla uyanıklık arasında. İnsan hiçbir şeylere aldırmamaya bir başladı mı. Ne kendi durumunu, ne de bütün durumları, üstünde durulmaya değer bulmadı mı? Bu bir kış uykusudur ki hiçbir yaz sökemez. Ne ışığı kapatıp uyuyor, ne okuyor, ne de sevişiyor. Yatıyordu. Bazen yorgandan ayağını çıkarıp saatlerce bakıyordu. Yarın yıkarım ayaklarımı, yarın yıkarım, yıkamıyordu, ayaklarının az kirlendiğine şaşarak bakıyordu. İnsan geçmişini unutabilir.

Geçmişte hiçbir acıklı ya da sevinçli olay yaşamamış olduğunu sanabilir. Bütün bunlar bıkkınlık değildi, yorgunluk değildi. Bir insan gün boyu hela kapısının yanında pineklerse ne yorulur ne bıkar, bunlar yaşayanlar içindir. Tutamıyordu beynini, cümle yapmaktan alıkoyamıyordu. Arada sırada usanıyordu o da, pineklediği yerde düşünmekten. Pinekleyerek düşünmek gerçek düşünmek değildir biliyordu. Düşünce eylemlidir, bir eylem sonucu, ya da öncesidir, yok böyle bütün gün pineklerken düşünmediğini biliyordu. Yine de cümleler yapıyordu beyni. Bir Hıristiyan gelse de beni kurtarsa. Bütün Hıristiyanlar, bir olup hela temizleyicilerini kurtarsalar. Hıristiyanlar elele veriniz ve burada, kadınlar helasında, gözlerinizde yaşlarla “Kutsal Gece, Ruhsal Gece” şarkısını söyleyiniz. ,

O sabah Tante Rosa sabah kahvesini evde içemediği için, oturduğu iskemleden garsona bağırarak bir kahve ısmarladı. Bir daha kahvemi burada içsem, içerken pineklememiş olur, düşünebilirim belki. Ne düşünebilirim? Helaya giren bir bayan olmakla, helayı bekleyen bayan olmak arasındaki ince ayrıntıları mı? Kahvesini içerken evde yaptığı kahvenin daha iyi olduğunu düşünüyordu ki bayanlar helası kapısını bir erkeğin açtığını gördü. Kahveyi eteğine döktü, öfkelendi, olmadık olaylar, pineklemeye alışmış olanları öfkelendirir.

- Burası kadınlar helası!

- Yok canım dedi adam. Nereden çıkardın?
- Buradan, dedi Rosa ve kapıdaki “Bayanlara” levhasını gösterdiğini sandı... katıldı. Katıldı, çünkü levha yoktu yerinde. Ama ısrar etmeliydi, buydu görevi. Kapıyı açtı içeri girdi. Adam arkasından.
- Her yerinden belli ki bu hela kadınlar helası.
- Nerden biliyorsun?
- Burada işini gören kadınlardan.
- Hani kadınlar?
- Şimdi yok.
- Peki bunların hepsi kadınlar için mi?
- Evet.
- Nerden belli?
- Belli.
- İspat et bakalım.
- Nasıl ispat edeyim be adam!
- Sıçarak!

Tante Rosa aslında bu sözlere değil bu beklenmedik olaya öfkelenerek kapadı adamı helaya, sürmeledi kapıyı, çekti gitti oradan. Bu son işi, insanları sevmemesi beklenmedik bir olayla bitivermişti. Şimdi yeniden iş aramak, yeniden çalışmak, yeniden sevmek, sevişmek. Evde pinekliyor ve bunlan yapmanın değip değmeyeceğini düşünüyordu. Bütün bunların yeniden değmesi zor. Batmak hakkına da, çıkmak hakkına da sahip olmak zor.

tante rosa i love you

"Tante Rosa, Tante Rosa, I Love You." Kısık, aptal bir sesle söylüyordu şarkısını Rosa. Eskiciden ucuza kapattığı gitarını dımbırdatarak. Yalnız olmak, işsiz olmak, aşksız olmak, en kötüsü ölü bir noktada olmak durumu üzerinde pek düşünenlerden değildi o, durumunu değiştirmeyi bilemeyenlerdendi. Şimdi kendi için aşk şarkıları söylemeye çabalıyordu gitarıyla. “Tante Rosa, Tante Rosa I Love You!” Komşu kasiyer duvarı yumrukladı:

- Ne Love’ı be moruk, sen de!

Şimdi ağlamalı mı? Anlaşılmamış bir ince yürekli olmalı mı? Gülmeli mi yoksa? Tante Rosa aşkı beceremediğini biliyordu. Bu alınyazısı değil, yeteneksizlik, salaklık, bu salaklığa da ancak gülünür. Her yeni aşka, yeni bir aptallıkla başlarsan sonunda orospudan beter olursun. O bile olamazsın, aşkı tadabilmek gibi satabilmek de beceri ister. Evde kalmış bir kız değil, ama evde kalmış bir kaltağım ben. Şimdi parasızım ve doğru dürüst bir iş yerine aşkı düşünüyorum. Varoluşunu insanca gerçekleştiremeyen - gerçekleştiremeyen -gerçekleştiremeyen. Para kazanmalıyım. Ne diyor *Sizlerle*

Başbaşa dergisinde? “Hayat bir denizdir, yüzme bilmeyen boğulur.” Kolay mı boğulmak? Boğulmak herkesin üstesinden gelebileceği bir şey değildir. Herkesin sadece bir kez boğulma hakkı vardır. Ya ben; boğul babam boğul, sonra yine de yaşamakta devam eder bul kendini. Tante Rosa kendi çapında olan her şeyi teptiğini, ama çapını aşmayı hiç ama hiç gerçekleştiremeyeceğini - gerçekleştiremeyeceğini - gerçekleştiremeyeceğini. Gülünç bir ihtilalim ben, kötü bir askeri cuntayım. Asker olmuş gülünç bir soytarı gibi gülünç bir başkaldırma. Gerillalarım var, ne onlar beni devirebiliyorlar, ne de ben onların kökünü kurutabiliyorum. Geçmişi düşünmek gibi güç, acısız. Tek aptallıklardır akılda kalan. Her insanın kendi aptallıkları, durmadan gülebilmesi için yeterli bir kaynaktır. Şu halde niçin acı çekmeli? Tante Rosa hiçbir zaman acı çekmedi denebilir. Ama yaşamak zorunda olmak, sürdürmek, ısrar etmek. Bu Tante Rosa demektir. Gitarını bıraktı, kasiyerin duvarına nanik yaptı. “I Love You” ya ne sandın? Bir kendime I Love You! Sevebileceğim tek aşağılık, tek salak kendimim - kendimim - kendimim. Yine iş aramak!

Daha sade anlatımla, Tante Rosa; iş aramak demektir. Âşık ve koca aramak demektir. Âşık ve koca, âşık ve koca.

Sizlerle Başbaşa dergisini açtı. Bir de *Sizlerle Başbaşa* dergisidir Rosa. Bu bir Incil'dir, bir Tevrat'tır, kutsal kitaptır. İçinde şöyle yazan bir kutsal yalan... "ve genç adam kadını kucakladı, kadının şah dişi kokusu..." Tante Rosa; bütün gerçekleri yaşamak, ama yine de ısrarla *Sizlerle Başbaşa* dergisine kanmak demekti. Kendi seçimine kalmış en sürekli yalan. Bile bile katlandığı tek yalan. İlan sayfasını açtı derginin: "Bir ev-kulüpte çalışacak tezgâhtar bayana..." Kasiyer oldum diye kasılır, benim yalnız, benim işsiz, aşk şarkılarıma söversin değil mi? İşte kendine sen, "I Love You" diye şarkı söyle. Attı gitarı duvara. Komşu kasiyerin sövgüleri boğuldu kırılmanın ağlamasıyla.

Kapı çalındı. “Şu derginin ilanına bir daha kanıp gelenin...” Açıldı kapı. Saçlarının rengi atmış, tombul bir kadın açtı kapıyı. Enine boyuna bir kadın, herkesi, her an korkutabilecek bir kadın. Tante Rosa’yı şöyle bir süzdü, hiç tutmadığı belli ki, bu kadınların gözü çok az insanı tutar, suratına kapayacaktı kapıyı.

- Şey ben kasiyer ilanım...
- Haa kasiyer... Ben de şey sandımdı... Yani olacak gibi değil, besbelli.
- Nesi besbelli, dedi Rosa diklenerek. Ben pekâlâ da kasiyer olabilirim. ’
- Canım kasiyer değil, işte çocuk değilsiniz ya, herhalde buraya müşteri çekebilecek cinsten olmadığınızın farkındasınızdır...
- Ne müşterisi? Ben de dükkân işlettim zamanında, müşteriler bayılırlardı tatlı dilime.
- Canım, kasiyer olarak olabilir elbette, ama şey olarak...
- Yani ne?
- Yani sermaye, dedi kadın kaba kaba.

Önce, “Öyleyse iyi günler,” dedi Rosa, sonra döndü çaldı kapıyı yeniden. Kendini bile isteye satan kadınlardan bana ne. Ben kasiyerim. Komşunun ahlaksızlığı beni ırgalamaz. Ekmek her yerde ekmektir. “Ekmek ve Hürriyet” sloganlarıyla sokakta bağrışanları hatırladı Rosa. Ve sen gel ayağına gelen ekmeği, bakirelik çağından kalma bağnazlıklarla tep. Adam aç kalır, aç kaldığı da oh olur. Ayrıca ben de satabilseydim kendimi, satardım belki - satardım belki - satardım belki. Ve hem ekmek, hem hürriyet mi olurdu bu?

Kırmızı lambalı, sahte antika eşyalı salonda şen günler geçiriyordu Rosa. İçki ucuzdu. Bir yandan kafa çekiyor, bir yandan kasiyerlik yapıyor. Bir yandan da en eğlenceli alışverişi seyrediyordu, en eğlenceli alışverişi, erkeklerin insana sonsuz neşe veren kazıklanmalarını, erkeklerin kutsal aptallıklarını. İçkisini ve erkeklerin ahmaklıklarını yudum yudum içiyordu kasanın ardından. Aman ne hıncım kaldı, ne bir şey.

Adamlar bazen onun da yanma otururlar, onunla dertleşirlerdi. -Hıncını unutması olurdu- Aslında erkekleri severim ben. Buna bayılırdı Rosa, kızları çatlattığını sanır, iyice bayılırdı.

İşe başlayalı bir ay olmuştu ki, bir sabah aynada “Değişimini” seziverdi. Saçlar kısalmış. Alında kâküller. Gözlerde bir karış boya. Dudakları nar çiçeği kızılma boyanmış, çığlık-çığlık. Dar kısa etek. Siyah ince çoraplar. Parıltılı bir bluz. Bunlar dış görüntüler. Ya bakışında, ya duruşunda

yakaladıktan? Onlara, bizim kızlara benzemişim yahu! Peki neden şimdi? Neden olduğunu biliyordu Rosa, kendine açıklamıyordu. Büyük bir tutkuyla müşterilerden birinin, bir gün kendine teklifte bulunmasını bekliyordu. O zaman öteki kızlar gibi yapacak mıydı, - bunu kestiremiyordu -kestiremiyordu. Ama, o başlangıç, o seçim ânını özlüyor, bekliyordu. Ondaki değişikliği kızlar da sezmişlerdi. Rosa'nın arkasından alay ediyorlardı. "Zavallı", "Bize özeniyor, yaşına bakmadan." Onu erkek müşterilere gösterip gülüşüyorlardı.

Her şey özlenebilir. Her şey tutku konusu olabilir. Her şey aynı ölçüde kutsal ve aynı ölçüde aşağılık olabilir. Tutkular çevreye göre değişen şeylerdir. Evli kadınlar toplantısında, en temiz pak aile kadını olmaya özenen aynı kadın, orospuların yanında en orospu olmayı niçin istemesin? Önemli otan istektir, hiçbir istek diğerinden soylu değildir, değildir, böyle düşünmüş olabilir Rosa gizliden.

Kırmızı lamba vurdu gözlerine, paraları saydı, elini şakağına dayadı, yorgunum. Mavi bir umutta sevindi, yorgunluğu silkindi ansızın. İşte yine o. Evin haftalık müşterilerinden biri, mavi gözleri içkiden bulanmış bakıyor, bana bakıyor. Bu bir süredir hep böyle oluyor. Yanılacak denli yaşlanmadım daha. Yok bu adam apaçık bana bakıyor. Bir hafta önce olduğu gibi. Tante Rosa bu bakışlarla umutlanıyor, orospuluk umutları arttıkça artıyor, daha boyanıyor, daha çok kahkaha atıyor. Adam kasanın yanma geldi. Durdu, baktı Rosa'ya. Bir şey söyleyecekti. Tante Rosa bırakmadı. Bıraktı kasanın başını, tuttu adamın elini, adam sarhoş yalpalıyor, merdivenleri zar zor çıktı. Bir kapıyı açtı Rosa. Kapadı. Sonra, çok az sonra, gürültüyle, tekmelerle yeniden açıldı kapı. Tante Rosa, şaşkın memelerini örttü, sadece memelerinin görünmesinden utandı.

- Bu evde böyle yasaklar olduğunu nasıl bilebilirdim?

Kızlar, oksijenli madam tartaklayarak çıkardılar Rosa'yı odadan.

- Vay utanmaz, ben de niçin kasanın başında değil diyordum.
- Vay haddini bilmez.
- Vay ahlaksız.
- Vay namussuz.
- Orospu vay!

Yüzü gözü tırmıklar içinde, elbiseleri parçalanmış, atıldı kapı dışarı Tante Rosa. Tante Rosa bir kapı dışarı atılmadır. Çalıştığı ayın parasını bile alamadan. Bu evde de her şey parsellenmiş. Orospuluk, ahlaksızlık, namussuzluk bunu koparıp alanındır, anladı. Orospuluğun herkesin hakkı

olmadığını, herkesin bir işi, bir bildiği olduğunu, savunulması gereken bir işi olduğunu. Bu bir örgüttür, her örgütün kendince kuralları vardır, bir örgütün içinde olmak gerektiğini, anladı.

Gitarını yeniden aldı eline. Aşkın da örgütlenmesi, haklarının savunulması gereken bir şey olabileceğini düşündü.

Şu ya da bu çemberin içine girmemiş, girememiş bir bireyin gebermekten başka hakkı olmadığını anladı. Gitarını aldı eline. Adam bana kasanın yanında bir şey söylemek için gelmişti. Ne söylemek için? “Tante Rosa, Tante Rosa, I Love You” demek için mi, belki?

tante tosa grand düşes ş.m.

Tante Rosa kapının gözleme deliğinden baktı. Ağarmış sakallı suratını gördü Mathes'in. Zili bir daha çaldı Mathes. "Bunu boşayalı çok olduydu," diye düşündü Rosa. Kapıyı açmayıverdi. Bir saat sonra alışverişe gitmek için kapıyı açtığında, Mathes, eski kocası, merdivene oturmuş bekliyordu.

- Günaydın Mathes, dedi Rosa, yorgun, bende hiç eşyan kalmadı.

Evlilik birlikte edinilmiş eşyalardı ve kesin mal ayrılığı olmadıkça tam anlamıyla bitmiyordu. İşte bu Mathes de iki, üç yılda bir Tante Rosa'nın kapısına dayanır, evlilik eşyalarından şu ya da bunu isterdi.

- Var, dedi Mathes.

-Ne?

- Düşüneceğim, dedi Mathes, bana zaman bırak.

Kapıyı iyice açtı Rosa.

- Git mutfağa, orada düşün, bulaşıkları da yıka.

Mathes her geri gelişinde Rosa'ya biraz hizmetçilik ederdi. Rosa'nın dükkânını batırmıştı Mathes, böyle gelip gidişlerde ona hizmet eder, sonra giderken, borcum şu kadardan şu kadara düştü, derdi.

- Bir de kahve yap.

Mathes kahve çekmeye başladı. Kolunda bir zamanlar Rosa'nın aldığı saat.

- Bir elma pastası yap, köpeği gezdir. Bugün misafirim var.
- Peki Rosa.
- Rosa değil, Grand Düşes ş.m.
- ş.m. ne demek Grand Düşes Rosa?
- Şu anda Müstafi'nin kısaltılmışı.
- Grand Düşes, ş.m.'den kinli beklediklerini sorabilir miyim? .
- Stuttgart'ın bir numaralı orospusunu.

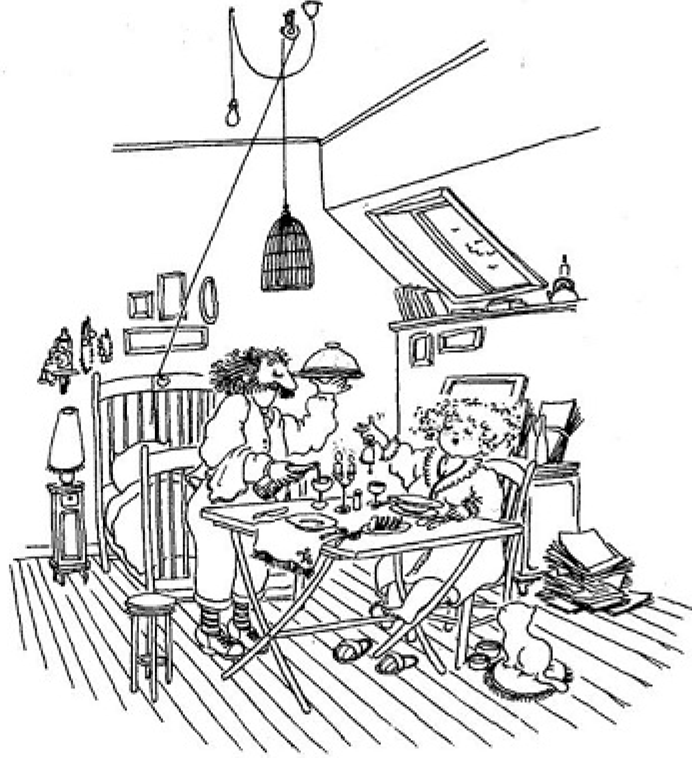
Mathes titreyen elleriyle getirdi kahveyi.

- Tarçın var mı?
- Var, un, şeker, yumurta, elma, badem, her şey var, sadece tuz yok.
- Pastaya tuz lazım değil.
- Kaz kızartmasına lazım. Ama yok.
- Yok, Grand Düşes ş.m.

Öğleye doğru Rosa'nın kızı, kıpkırmızı bir yüzle geldi.

- Beni bir daha çağıracaksan lütfen telefon et.

- Telefonu sattım.
- Bir daha açık kart üstüne, “Stuttgart’ın en birinci orospusuna,” gibi rezil sözler yazıp gönderirsen seni mahkemeye veririm anne!
- Orospu mu oldun, diye kıkırdadı Mathes.
- Bunu yine başına mı aldın?
- Ekmeğimi kazanıyorum, dedi Mathes.
- Yeni uşağım, dedi Rosa, pasta pişirebilen bir uşak.
- Yemeğe kalacak değilim, dedi kız.
- Bu ne kılık, dedi Rosa, bir Düşes’in yemek çağrısına bu kılıkta gelinir mi?

- Asıl sen bak kılığına, bu rüküş geceliği nereden buldun?

- Düşes hazretlerini ben giydirdim, dedi Mathes.
- Sana verecek parası kalmadı, dedi kız.
- Maaş vermiyorum, dedi Rosa, eski borçlarından düşüyoruz. Kızartmayı getir Mathes!

Mathes gümüş şamdanları yaktı. Kayık tabağını tek eliyle tutarak kızartmayı sofraya koydu.

- Boyun kısmı vardı bunun ya, mutfakta köpek kopardı, dedi Mathes.
- İyi, köpeği ihmal etme, dedi Rosa.

Mathes kızartmayı parçalamaya başladı. Bıçak kazın içinde takıldı kaldı.

- İçeride sakatatların olduğu naylon torbaya takıldı galiba, dedi Rosa, onu çıkarabilirdin.

Kız kızartmayı ağzına götürdü.

- Tuz yok mu, hiç tuz yok mu bunda?
- Tuzsuz pişirdik, dedi Rosa, tuz alamazdık, çünkü bugün pazar.
- Komşulardan isteyebilirdin, dedi kız.
- Komşulara da üstüne “Stuttgart’ın en birinci orospusuna” yazılı kart attım diye kapı açmıyorlar bana.

Mathes mutfak kapısının yanında ayakta duruyordu.

- Rosa çok komiktir, dedi Mathes. Onsuz yaşayamıyorum.
- Beni rahat bırakın da lütfen, ben de yaşayayım, dedi kız....
- Kapıyı çarptı giderken, dedi Mathes.
- Orospu, dedi Rosa.
- Ona miras bırakma, dedi Mathes.
- Sofrayı kaldır, bulaşıkları yıka!
- Tamam altes.
- Çok işim var, dedi Rosa. Papağanı sattım. Para bulmam gerek. Kısa vadeli yollar biliyorum. Şimdi de çok önemli bir mektup yazacağım.
- Kime?
- Stalin’e. Bir çift Siyam kedisi isteyeceğim ondan. Burda çok para ediyor bu kediler.
- Gönderir mi dersiniz? dedi Mathes.
- Göndermeyeceğini biliyorum, onun için zarfın üstüne, “Polonya Yahudilerinin en pisine” yazıp kudurtacağım onu.
- Altesleri kendilerini tanırlar mı?
- Napolyon tanıştırmıştı, dedi Rosa. Rusya seferinde.
- Asıl para Afrika’da, dedi Mathes.

- Evet, dedi Rosa, *Sizlerle Başbaşa* dergisinde Nijerya kralının tahttan indirildiğini okudum.
- Ondan iş çıkabilir altes.
- Evet, dedi Rosa, kendisine mektup yazıp bir buçuk kilo pırlanta karşılığında Çörçil'i gönderebileceğimi bildireceğim.
- Çörçil onu yeniden tahtına oturtabilir mi, dersiniz?
- En azından oturtmuş gibi yapar.
- Evet, Hitler'den bile akıllıdır Çörçil.
- Bırak şu Yahudi domuzunu, dedi Rosa.
- Bir komünist o, dedi Mathes.
- Bir Grand Düşes'in ne olduğunu bile bilmez.
- O tipler soyluları çekemezler, dedi Mathes.
- Grand Düşeslikten onun yüzünden istifa ettim, dedi Rosa. Sen hâlâ bulaşıkları yıkamadın mı?
- Sabun yok, dedi Mathes.
- Git al, dedi Rosa.
- Bugün pazar ve 10.000 markı bozmazlar.
- 10.000 mark mı? dedi Rosa, 10 fenik yok bende.
- Toto'dan kazandım, dedi Mathes, sana gelmemin sebebi...
- Parayı işletiriz, diye düşündün.
- Evet, altes, dedi Mathes.
- Boş ver altesi falan, dedi Rosa, bu oyunları bırakalım şimdi. Param oldu mu ayağım yere basar. Bak ne yaparız bu parayla, şöyle küçük bir satış büfesi kiralarız.
- Ne satarız?
- Evet ne satarız?
- Evet ne? Otur Mathes...

Ve başladılar *Sizlerle Başbaşa* dergisindeki ilanlardan sipariş firmaları seçmeye. Çeşitli Co... firmalarına siparişler yazmaya koyuldular...

100 kasa gazoz,
100 kasa maden suyu,
100 karton dondurma,
100 kasa rose şarap,
100 kasa dömi sek,
100 kasa sek,
100 kasa kırmızı,
100 kasa beyaz,

100 kasa Fransız konyak,
500 karton cigara,
100 kasa Belçika birası,
100 kasa şampanya,
vs., vs., siparişler büfe ihtiyaçlarından Düşes ihtiyaçlarına yükselmeye başlamıştı doğal olarak.

Bütün sipariş mektuplarının altına şu imzayı attılar: Grand Düşes ş.m. Henriette Josepha Maxmillian von Berzenczy von Berzenicze et Karas Lomniez von Dondengen donna Rosa.

- Büfeyi nerde kiralarız?
- Okulun önünde.
- Okulda kim şampanya içer?
- Operanın önünde!
- Çok güzel. Operadan çıkan smokinli beyler, tuvaletli hanımlar büfemizde supe yaparlar.
- Satışı sen yaparsın Mathes. Ve gecenin ilerlemiş bir saatinde Grand Düşes ş.m. geceye şeref verir.
- Ve şampanya fiyatları artar...
- Bize çay yap Mathes!
- Borcumu ödedim Rosa.
- Doğrusun, hem çay da ne demek oluyor, şampanya içelim.
- Nerde?
- Paris'te.
- Siparişler...
- Kapıcıya vekâletname bırakırız, o teslim alır.

Ve kamyonetlerle gelmeye başladı siparişler, Rosa ve Mathes kapıcının aklının ermediği bir Paris'teyken. Kapıcı malları alıyor, hesap pusulalarını kapının altından Rosa'nın evine atıyordu. Ama Rosa dönmüyordu bir türlü. Dondurmaları bozulmasınlar diye çocuklarına ısrarla yedirmek zorunda kaldı kapıcı. Arada birkaç bira açtı. Mallar evini tıkabasa doldurdu.

Bir sabah, 10.000 markın tükendiği sabah, Rosa ile Mathes eve döndüler. Hesap pusulaları karşıladı onları.

- Bunlar, dedi Mathes.
- Biz Paris'teyiz, dedi Rosa, kapıya bir not bırakalım.

"Paris'te olduğumdan her türlü mektup vs.'nin 'Grand Düşes ş.m. Rosa, Paris' adresine gönderilmesi rica olunur" ve ayaklarının ucuna basarak

kaçtılar apartmandan. Kapıcı merdivenleri süpürürken yazıyı gördü ve çılgın gibi polise koştu.

Polisin henüz yapacağı bir şey olmadığı sürece kapıcı, ısrarla malın parasını isteyenlere kapı açmıyor, mahkemeye gitmelerini söylüyor, malı geri almaları için yalvarıyordu. İçtiği biraların parasını bile kabul etmiyorlardı. Bir akşam kapıcı Fransız şampanyalarından birini açtı, ikisini açtı, üçünü açtı, bir gecede içti şampanyaları ve sahte Grand Düşesleri saklayan bir Paris'e sövdü durdu.

tante rosa'nın papağanı

Zil sesi - Kapı:

- Günaydın Frau Liebewein, kocanız iyileşti mi?
- Eh, beli ağrıyor şimdi de.
- Ayaklarını sıcak tutsun. Bu havalarda...
- Yaa havalar.
- Çok kötü gidiyor. Şey, Frau Liebewein, şişeniz var mı diye soracaktım.
- Şişe?
- Şişe işte, boş şişe, içki şişesi... kavanoz falan... Şey için.
- Bir bakayım Rosa...

Şişelerle dolu file ağırdı oldukça, parmaklarım kesiyordu. Neckar Strasse 32'deki apartmanın şişeleri. "Yarın da Neckar 34'ün şişelerini toplarım" diye düşündü. Kar yerde bir karış. Ayaklarında sivri topuklu, lame gece papuçları. Artık sadece böyle parlak, süslü, gece giyilebilecek şeyler giyiyor Rosa. Çoğunun modası çoktan geçmiş. Eskiciden alıyor hepsini. Ama hepsi de zamanında kadın yüreği hoplatmış şeyler... eski ama yürek hoplatmış şeyler. Yaşlandı Tante Rosa... Bir Noel ağacı gibi süslü, pırıltılı olmalıyım. Göze batıcılığım, çirkinliğimi, yaşlılığımı aşmalı. Gülebilirler, alay edebilirler, ama görmeden geçemezler. Bunca yaşamışlığın yanından insanların bakmadan, aldırışsız geçip gidivermeleri, hayır bunu istemiyordu! Yüreğimi attım ortalığa kimseler üstüne basmadan geçti. Bu şarkıyı unutmak istiyordu, son rezilliğini paylaşmak istiyordu. Bir duyguyu tek başına yaşamak, acı çekmek tek başına, bundan sadece genç âşıklar hoşlanır. Onlar bile bunu şiire döküp acınmak, 'aman nasıl da sevmiş' dedirtmek isterler. Yüreğimi attım ortaya bütün ordular çiğnesin, bütün tanklar ezsin istiyorum... Ayakları ıslanıyor. Eski kürküne sarındı. Şapkasının tülünü düzeltti. Tülün üstündeki boncukların ve kar tanelerinin pırıltıları birleşiyor, pırıl pırıl üşüyor Tante Rosa. Bir papağan alacağım şişelerin parasıyla. Omuzumda bir papağanla dolaşacağım. O zaman herhangi bir yaşlı kadından kesin bir papağan çizgisiyle ayrılırım. Gözlerimin yeşiline uygun bir papağan... Yanından hızla bir araba geçti. Çamur sıçradı kürküne...

- Hayvanoğlu hayvan!
- Özür dilerim Kontes.

Kontes dedi bana. Alay etti, ama kontes diye alay etti. Kocakarı, ya da muşmula değil de kontes. Bir de papağan alırsam, bana yönelen alaylar kontesten altese yükselir. Herkesle alay edilebilir. Ama kendi alaylarını yöneltmek yüceltmek elindedir kişinin. *Sizlerle Başbaşa* dergisinde okumuştu ki, Napolyon'un bir metresi varmış. Adı Emilie Victoria von Wolfsberg. Marie Louise sarayda şekerleme yerken, savaş alanlarında, at üstünde yanındaymış Napolyon'un. Yaver kılığında. Kont Wolfsberg adıyla. İmparator aşkları da gizli kalmak zorunda olabilir. İşte Emilie von Wolfsberg ta Moskova'lara gitmiş. Moskova'ya bir Napolyon metresi olarak gitmek. Birlikte yenilgi. Yenik Napolyon'un ağlaması kollarında. Dönüş. Kilometrelerce kar, buz, tipi. Uzayan bozkır. Her tipiden artakalan donmuş askerler. Bir kadının yaşamında bir Napolyon'la Rusya dönüşü olmalı, diyor Rosa. Ya da buna benzer bir şey... Sonra Emilie Wolfsberg, sürülüp ölünce Napolyon, kalıyor ortada. Ama başka bir kadın, başka türlü yoksulluğu olan bir kadın o. Yaşamında Napolyon'la Rusya seferi olan bir yoksul kadın. Bir yığın hayvanla yaşıyor. Omuzunda bir papağanla geziyor. Papağan ona durmadan "Günaydın Altes..." diyor... File ağır mı ağır. Çok şişe topladım bugün. Sivri topuklar kara saplanıp duruyor. Rüzgâr şapkasını uçurdu. Koşamıyor ki. Bu topuklar koşmak için değil. Tante Rosa olmak, yaşlanmaya, uyuz moruk bir kedi olmaya engel değil. Şapka uçuyor. Şapkama, parlak boncuklanma, tülüme yetişmeliyim. Şu andaki tek özelliğime, her insan özelliklerini elinden kaçırmamayı bilmeli. Şapka uçuyor. Caddede bağırıyor Rosa. Bir araba hızla geliyor. Şapkamı çiğneyecek. Durdu araba. Genç bir adam indi. Bir konttu inen, şapkayı tekerleklerin önünden aldı. Tante Rosa'ya uzattı. Hayır, önce öptü elini. "Buyrun Kontes..." Bir fren sesiyle uyandı düşünden Rosa.

- Önüne baksana be kan!

Şapka başında, uçmamış ve hiçbir genç kont Tante Rosa’nın elini ‘sayın Kontes’ diye öpmemiş.

Eski araba parçalarının, madeni fosillerin tepeleme yığıldığı arsayı bulmuştu. Arsaya bitişik küçük dükkânı da buldu.

Bu arada şişeleri sattı.

Avucunda şişelerin parası. Parayı eldivenin içine koydu. Hep böyle yapar. Para ısıtır avucunu. Kar dinmiş. Hava daha da soğuk. Daha da soğuk. Pabuçları ıslak. Üşümüyor Tante Rosa, papağan alacağı para avucunu, bütün ihtiyarlığını ısıtıyor.

- Bir papağan istiyorum.
- Papağan?
- Evet papağan.
- Çok iyi cins papağanlarımız var bayan. Yalnız bu mevsimde pek satmayız. Soğuk... malum. Eviniz sıcak mı? Kaloriferli mi?
- Şey hayır, evet yani.
- Kuşu dükkândan eve nasıl götüreceksiniz? Arabanız var mı?
- Şey yani.. yok.
- O zaman önceden bir taksi çağırmak gerekecek.

Bir taksi? Evi kentin öbür ucunda. Avucundaki para ancak papağana ve belki de tramvay parasına yeter.

- Taksiyi çıkınca bulurum.
- Bu havada? Olmaz bayan. Kuş üşür sonra.
- Evet, evet. Sevgili kuşu üşütmemeli.
- Taksiyi çağırıyorum.
- Yok yok bırakın. Yapılacak birkaç işim daha var. Kuşu şimdiden alırsam takside de üşüyebilir. İşlerimi bitirip geleyim.
- Takside üşümez.
- Üşür, üşür. Akşama doğru uğrar alırım kuşu.

Tramvay durağına geldiğinde avucundaki paralar da ısıtmaz olmuştu Rosa’yı. Soğuk ıslak ayaklarından beynine, beynine. Kıvrım kıvrım yükseliyor soğuk içinde. En içindeki papağan tutkusu bile üşüyor. İçindeki papağan donuyor soğukla. Bir uyku sarıyor beynini. Çılgın atlar sürüyordu arabayı. Kont Wolfsberg’in arabası olsa gerek, olsa gerek bu. Bu çılgın atlarla kontun arabası Tante Rosa’ya doğru çılgınca at koşturuyor. Napolyon’la Kontes Wolsfberg arabanın içinde, kürklere uzanmış sevişiyorlar. İçinde Napolyon’un seviştiği araba ezip geçiyor Tante Rosa’yı. Kaldırımda ölünün başında toplananlara, Tante Rosa’nın papağanı, Kontes Rosa hazretlerinin ölüsü bu, diyor. Tramvay geldi.

- Hey binmiyor musunuz bayan?

Tante Rosa uyandı düşünden. Asla Napolyonlu bir arabanın ezmeyeceği vücudunu tramvaya bindirdi.

Zil sesi - Kapı.

- Günaydın Frau Fuchs. Oğlunuz nasıl?

- Arpacık çıkarıyor.

- Biraz keten tohumu lapası koyun gözüne, hemen geçer. Siz nasılsınız, bu havalarda üşütmemek...

- Ya havalar.

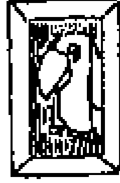
- Çok kötü gidiyor. Şey Frau Fuchs. Şişeniz var mı diye soracaktım.

- Şişe?

- Şişe, şişe, boş şişe, şarap şişesi, kavanoz...

- Bir bakayım...

Neckar Strasse 34'ün şişelerinin parası ısıtmıyor avucunu. Papağanı bugün de alamayacak. Papağanı üşütmeyecek taksi parasını bulamadı çünkü. Neckar Strasse 34'ten şişe alamadı çünkü.

tante rosa'nın düşü

En koygun ormanların geçit vermez, geçit vermez sıklığında ilerleyen gözleri bir köstebek çukurunun başında dinlendi. Koygun ormanların geçit vermezliği bir köstebek deliğinde bitiverince gözler sevinçle parlamış olmalılar. Yıllarca sürmüş olan yitme, tıkanma korkusu dağılır gibi oldu, gülümsedi Rosa düşünde. Buruşuk yanaklarının boyalan gülümsedi. Boyalar, buruşukların kıvrımlarına doluşmuş boyalar bir köstebek deliğiyle rahatladılar. Delikten bir orman perisi gençliğinde süzüldü Rosa. Gözleri genç gördü vücudunu. Bulmuştu işte hep aradığını, hep aradığını, bir köstebek deliği bulmuştu en koygun ormanların en geçit vermez sıklığında. Bu geçitte vereceğim sınavımı. Ah işte Rosa, hiçbir sınava yalnız girmeyi bilmeyen Rosa. Her şeyi birbirine karıştıran Rosa, hiçbir şeyin gerçek adını öğrenemeden yaşlanan Rosa. Kadın Rosa, aptal Rosa, bir döndü baktı arkasına ki... arkasına ki...

Köstebek deliği sürünmelerle genişleye genişleye bir dehliz olmuştu. Tante Rosa baktı arkasına ki bir çıplak erkek. Bunu beraber getirmiş olmak bütün yanılgılarının küçük bir devamından başka ne? Peki ama hangisi bu? Hans mı, değil? Birinci, ya da ikinci kocası mı? Kocaların kaçınılmaz boynuzlarını takanlar mı? Düşlerindeki prenslerden, kontlardan biri mi? Hitler mi? Stalin mi? Napolyon mu? Hiçbiri olamaz, çünkü hiçbirini seçmiş değildi Rosa. Rosa ilkbaharda uçuşan kavak pamuğudur. O daha hiçbir yumurtayı döllemedi. O döllemeye uçan bir kavak pamuğudur. Döllenmesi milyonda bir ihtimaldir. Ve bu aptallık, bu kadınca salaklıkla o bir su birikintisinde eriyip gidecektir. Çamurlu bir birikintide, birikintide, birikintide. Bir birikintide ah, sınavını bile veremeden.

Çıplaktık, yürüyorduk, utanmayı öğrenmemizle unutmamız bir olmuştu, çıplaktık, yürüyorduk. Kimin sınava girdiği unutulmuştu, çıplaklık unutturucudur. Biz unutmak için, kaçmak için soyunanlardandık, kaçmak için. Oysa hatırlamak için soyunulur, hatırlamak için, yüzyıllardan beri unutulanları hatırlamak için. Neyin olmadığını, neyin olamayacağını hatırlamak için, yeniden başlamaya gücü olmak için, seçim yapmak için, seçim yapabilecek açıklığa kavuşabilmek için. Hayır demek için, evet demek için, başkaldırmak için, yakıp yıkmak için, barış için soyunulur, soyunulur. Tante Rosa daha bir kez olsun bunlar için soyunmadı, bunlar için soyunulabildiğini düşünmedi, görmedi, bilmedi. Tante Rosa bütün kadınca

bilmeyişlerin tek adıdır. İşte unutmak için, neyi unutmak, neden kaçmak için, işte bunlar hiç bilinmiyor, bunları bilmek bile bir ad değiştirmektir, bir kılık değiştirmektir, neden kaçtığını, neyi unutmak için soyunulduğunu bilmek, sadece bunu bilmek, doğduğu ânı bilmek, çıplak doğmuş olduğumuzu bilmek, çıplak öleceğimizi bilmek, hiçbir şeyi bilmemek ya da, ama hiçbir şey bilmediğini de bilmemek, yararsızlığı bilmek, yararsızlığı. Bunun için soyunmak ve suyun dibini görmek. Ağzın sonundaki kıç deliğini görmek.

Çıplaktık, yürüyorduk, arkamda, ne tanıdığım, ne seçtiğim yürüyorduk, dehlizde. Sınavın ne olduğunu ne o biliyordu, ne ben. Kimin sınava çekileceğini ne o biliyordu ne ben. Bir dehlize niçin girilir ve dehlizin sonunda ne olabilir? Yeni bir köstebek deliği. Bir köstebek deliğinden çıkmayı bilmek gerek, diye konuştuk, ben konuştum. Rosa konuştu. Sınavımız koygun ormanların geçit vermez sıklığındaki köstebek deliğinden süzülerek dehlizin sonundaki kurtarıcı deliği bulmak, ormanın bitimini bulmak. Bu buluş büyük bir zekâ eseridir ve yanlıştır. Tante Rosa yanlışa verilen addır. Hiç büyütmemeli, kurmamalı böyle cümleler. Gündelik bayağılıklar için süslemeler yapmamalı.

Elbette ki dehlizin sonu bir çıkış deliği değildir, dehlizlerin genellikle yoktur sonraları. Çıkış deliğini bilip girmeli dehlize. Çıkış deliğini hazırlayıp girmeli. Sürprizler *Sizlerle Başbaşa* dergisindeki romanlarda var. Onlarda var ansızın beliren mutlu sonlar. Karanlık dehlizlerin ansızın aydınlığa açılıvermesi, falan. Hiçbir şeycikler yapmadan dehlizler, kendiliğinden açılıvermez aydınlığa. Düşlerden,

sıkıntılı düşlerden uyandır, oh diye. Aslında uyduruk aydınlıklar yok. Dehlizlerden öylece yürüyüverip orman bitimine çıkıvermek, güneşe çıkıvermek yok. Şaşkın ördekler gibi sağa sola koşup sonunda oh, demek yok. Sonunun yüzde yüz açığa çıkacağını bilmeden, bunu bilmeden, dehlize girip çıkıvermek yok. Sınav buydu.

Dehliz daraldıkça daralıyordu. Bunun sonunun olmadığını kimse anlamıyordu. İki çıplak kıkırdıyordu. Rosa'nın gözleri seviniyordu düşünde. Yaşlanmış vücudunu bir orman perisi güzelliğinde gördüğü için düşünde. Peşinden erkek getiren güzelliğe seviniyordu, yine ayrıntılardaydı, dehlizin çıkışı olmadığını, değil düşünmek, daraldığını bilemiyordu. Döndü arkasına baktı yok. Arkasından gelen yok. Durdu kendine baktı, çıplaklığı asıl yaşlılığına dönüşmüş, pörsüklüğüne ah. Ah işte üzüldü düş gören gözleri, bir damla yaş akıttı düşünde. Sonra döndü önüne baktı. Babası, anası, öğretmenleri ve köyünün papazı, komşuları ve çocukları, kocaları ve âşıkları, komşuları ve dostları, düşmanlan, kendine selam verenler ve vermeyenler, borç verenler ve vermeyenler, taksitle eşya verenler ve vermeyenler, iyi eşya ve kötü eşya satan, dolandıran ve az dolandıran dükkâncılar, dedikoducular ve doğru sözlüler, hepsi gözlerinde yaşlar ve ellerinde çiçekler ve çelenklerle ve karalar giymiş, arka arkaya, sıra sıra. Cenazeye gelmişler besbelli, ya kimin? Ölü kim? Kalabalığın ortak üzüntüsüne çarptı kaldı Rosa. Kendi ölümünün üzüntüsü. Peki benim ölümüme gelmişler, peki ben nasıl öldüm? Ne zaman ve ah nasıl? Hangi savaşta, hangi ihtilalde, hangi karın ağrısından ya da?

Bilemezsin evet bilemezsin. Her şeyi bilmediğin gibi öldüğünü de. Onu başkaları, seni gömenler, senin için yas tutanlar bilir ve unutur. Baban ve anan, öğretmenlerin ve papazlar, komşular ve çocukların, kocaların ve âşıkların, dostların, düşmanların, sana selam verenler ve vermeyenler, hakkında çok ya da az dedikodu edenler, borç verdiklerin ya da aldıkların, dolandırıcı, ya da az dolandırıcı dükkâncılar ve sütçü ve yoğurtçu ve gazeteci ve kapıcı ve sivrisinekler bilir ve unutur. Niçin unutmasınlar?

Ben unutmam ama, Tante Rosa'nın öldüğünü bir ben unutmam. Onu o dehlizden ben soktum çünkü. O Rosa ki her dehlize sokulabilir. O Rosa ki istenirse yaşar ve ölür. O Rosa ki şu şartlarda da bu şartlarda da yaşar. O Rosa ki acıklı da gülünç de olabilir. O Rosa ki ne bir nokta ne de bir virgüldür. O Rosa ki başkası tarafından verilmiş bir ad, başkası tarafından çektirilmiş acılardır. O Rosa ki beceriksizliklerde ısrardır. O Rosa ki kimseye bir şey öğretemeyip, kimseden bir şey öğrenmeyendir. O Rosa ki

düşünde kendi cenazesine gelenleri görüp kendi ölümüne ağlar. Onlar ki hep kendi ölümlerine ağlarlar, kendi yalnızlıklarına, kendi kadersizliklerine ağlarlar. İşte bütün onları, o Rosa ile birlikte öldürdüm. Noktayı koyup düğümü çözmek için.

Ama sonra düşünden terlerle uyandı Rosa ve "Oh!" dedi.

tante rosa'nın yolculuğu

Günler var ki Tante Rosa sokak kapısına varamıyor, sokak kapısını açamıyordu. Pusulalar, pusulalar, pusulalar, su paralan, elektrik paralan, havagazı paralan, taksitler, köpek vergileri, kedi vergileri, papağan vergileri, kanarya vergileri, abone yenileme makbuzları, dergiler, *Sizlerle Başbaşa* dergileri, gazeteler, aylardır yüzlerce kişiye yazdığı adresini bulamayıp geri dönen mektuplar, geri çevrilmiş dilekçeler, çeşitli iş ilanlarına yapılmış müracaatların ret cevaplan. Bunlar, bu kapının altından atılmış bütün kâğıtlar tomarı, bir hayattan artakalan bu kâğıtlar tomarı kapının önünde büyüdükçe büyüyor: Tante Rosa bunları aşıp kapıyı açamıyordu. Yaşamış olduğunu tek başına belgeleyen bu kâğıtları atmaya kıyamıyor, onları yok edemiyordu. Sonra toz. Bütün bu kâğıtlar öylesine tozluydular, öylesine tozlanmalıydılar ki, toz yeni bir toprak örtüsü olmalı, eski yaşamışlık belgelerinden yeni bir doğuşa filizlenmeliydi. Buruşuk yanaldan, pörsümüş vücudu, artakalan yaşlılığı, yorgunluğu, faydasızlığı, yalnızlığı bu toprak örtüsüyle gömülmeli, gömülmeli, sonra hop yeniden doğuvermek, yeniden genç, yeni yanlışlıkların başında olmak. O tozların bir diplerinde belki kalmış herhangi bir doğru bütün o yanlışları yenerek fışkırmak, fışkırmak... Yeni bir Tante Rosa, bilen, tanıyan, anlayan bir Tante Rosa yaşamalı, gerçekten yaşamalı... Bir gün, mucizeli bir gün... İşte belki bu mucizenin olabileceği bir gün Tante Rosa, kapısının zorla kırıldığını gördü. Nasıl ve ne zaman, kimden ve niçin doğduklarını bilemediği çocukları, ya da başkaları kollarına girdiler, o her an mümkün mucizeyi tekmeleyerek, kâğıt tomarını çöp tenekesine atarak, yeni bir filizlenmeye hazırlanan toprak örtüsünü süpürerek, yaşamını tek başına belgeleyen kâğıtları yok ederek geldiler, filter porselen dükkânına girdiler. Tante Rosa, bir hayat boyu, acılardan, sevinçlerden, buruk ve bayıltıcı tatlardan, çok yorularak ve yaşlanarak, çirkinleşerek edinebildiği bu son toprak örtüsünün çıplak bir betona dönüştüğünü gördü. Haykırdı, haykırdı, elbet...

Sonra onu bir trene bindirdiler, eline son kâğıt, son toprak tanesi olduğunu bildiği bir bilet verdiler. Bu kâğıt yitirilen bütün o kâğıtlar yanında nasıl eksiktir, nasıl tutarsızdır. Hiçbir ispatı yoktur bunun.

Tante Rosa kompartımana oturdu, şapkasını astı. Astı şapkasını, o an, ah nasıl benzetmeli, nasıl anlatmalı, bir acı, kopasıca bir çığlıkla gelen nasıl

amansız bir acı, yüreğinin derinliklerinden, beyninin boşluklarına doldu, gözyuvalarından, burun deliklerinden, ağzından, yaşlar, köpükler, çığlıklarla koptu, Tante Rosa sancıya sarıldı, elleriyle tuttu onu, şapkasıyla birlikte astı, sanki kendini astı, benekli, buruşuk ellerinden sıyrıldı sancı, acıdan artakalan bir sönmeyle çöktü yerine, sanki bir doğumdu bu, çocuğun, o bütün acılan dindiren ilk çığlığını duymuştu, vücudu boşaldı, rahatladı, pencereden baktı, kentlerin, ağaçların, çeşmelerin, sokakların, elektrik direklerinin, dilencilerin, orospuların, dükkânların, bankaların, resmi ve özel binaların, heykellerin, askerlerin, havuzların, parkların, park banklarının, neon lambalarının, sinema ve tiyatro afişlerinin hızla geçtiğini gördü, karşısında yeni bir Rosa gördü, doğumun bittiğini anladı. Bu genç, bu giysileri eskimemiş, pabuçlarının topuklan aşınmamış, bu yeni doğmuş, bu sayfalan karalanmamış, bu cilası dökülmemiş Rosa’yı doğurduğunu gördü sonunda. Hani tam eskimiş giysiliğinden, aşınmış topukluğundan, karalanmış sayfalığından soyunması, şimdi yeniden başlaması, başlaması tam...

95

Baktı Rosa’ya.

- Benim ellerim de beyazdı, beneksizdi böyle...

Soruyla baktı yeni Rosa:

- Hangi seçimden,
- Hangi kavgadan,
- Hangi uyanıştan,
- Hangi nefretten,
- Hangi sevgiden,
- Hangi barıştan,
- Hangi savaştan sonra oldu bu?

Rosa durakladı:

- Bir gün, o gün mutsuz olmalıyım, kedim Mischa'yı sevecektim tam, hain tırmıkladı elimi, o an, birden ellerimi gördüm... gördüm ki ellerim... durakladı, daha inceden baktı yeni Rosa'ya... ve yüzüm şeftali gibiydi, diriydi vücudum, sesim şarkılıydı, yüreğim çok hızlı atardı...

Yine amansızca sordu yeni Rosa.

- Hangi seçimden,
- Hangi özetleyişten,
- Hangi anlayıştan,
- Hangi duyuştan,
- Hangi arayıştan,
- Hangi buluştan sonra değişti bunlar?

Rosa durakladı yine...

- Bir gün açık artırmadan kendime bir ucuz mayo düşürmüştüm.

Eve varır varmaz soyunarak, mayoyu giydim. Aynanın karşısına geçtim... ah geçmez olaydım. Pörsüdüğümü, hiç kendimden izin almadan pörsüdüğümü gördüm...

Acımadan, hoşgörü nedir bilmeden bakıyordu yeni Rosa:

- Senin bir ağaç gibi, bir kedi gibi, bir kanarya gibi, bir koltuk gibi, bir kâğıt gibi, bir perde gibi, bir giysi gibi, bir kalem gibi, bir şapka gibi, kuruyuverdiğin, uyuzlaşıverdiğin,ötmeyiverdiğin, yırtılıverdiğin, yıkılıverdiğin, eskiyiverdiğin, aşmıverdiğin, bitiverdiğin, uçuverdiğin, demektir bu. Ancak bir ağaç kuruyuverir, bir ev yıkılıverir, bir makina duruverir, bir pabuç aşmıverir, ansızın bu anlaşıverir ve hiç önemli değildir bu. Öncesiz ve sonrasız, bağlantısız ve belgesiz tükenivermek bir ağacın, bir evin, bir pabucun hakkıdır. Bir insanın, bir insanın ama, bir Rosa'nın niçin eskidiğini bilmem gerek, yeni Rosa'yı bunun üstüne kurmam gerek.

Rosa, bir çocuk gibi küskün:

- Sen bir otomobil misin, bir çamaşır makinası mısın, bir elektrik süpürgesi misin ki senden bir önceki modelin bozukluklarından sıyrılmış olarak piyasaya sürülmek istiyorsun?

Bu soruyu sormuş olamaz, çünkü daha önce, belki de daha önceki sancının hemen ardından gelmiş bir yeni, bitmesi, çığlığa biçimlenmesi olmayan, dayanılmazlığı oranında rahatlatması olmayan, deli, hain, yeni Rosa'dan daha hain bir sancı onu aldı, pencereye götürdü. Orada Rosa, trenin penceresinden, bildik bir sokakla, bildik bir bahçeyle, bildik bir

parkla, bildik bir ağaçla, havuzla, oyuncakla birlikte hızla pencereden geçi geçiverdi, geçi geçiverdi.

the end tante rosa

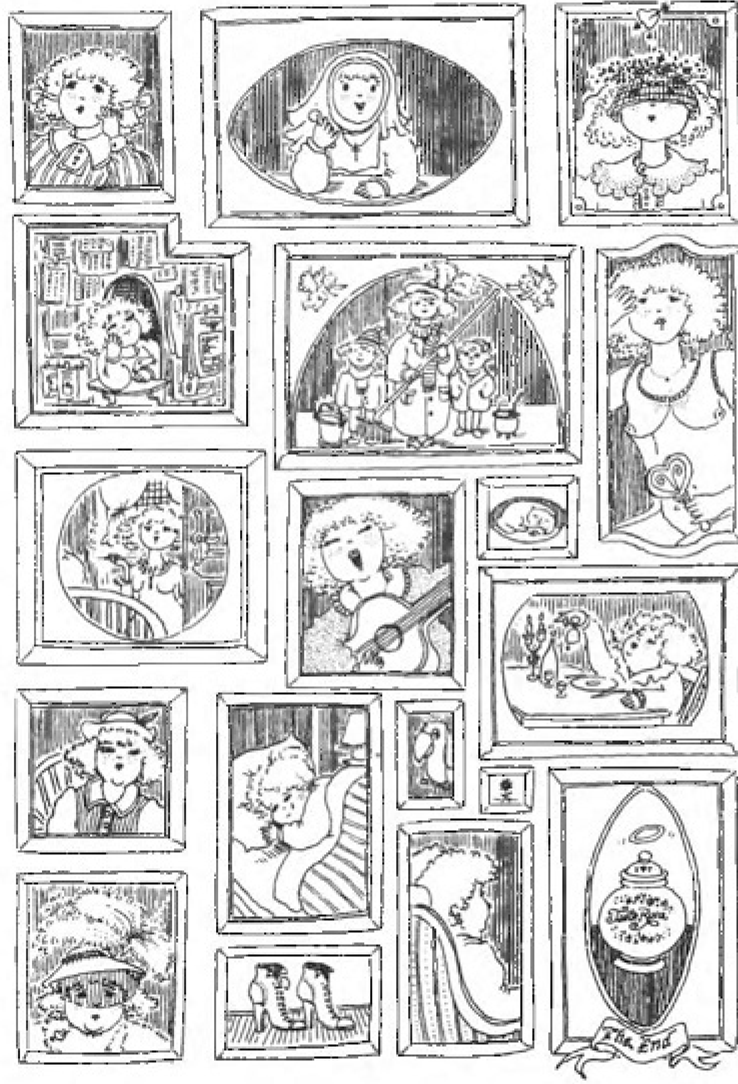
İlçesi genel nakliyat idaresi dördüncü derece memurları Tante Rosa'nın tahta tabutuna şiddetle karşı koydular. "Genel nakliyat tüzüğü otuz beşinci nakliyat yönetmeliğinin (bir ölünün nakliyle ilgili hususlar) başlığı altındaki bölümün b fıkrası der ki: Herhangi bir yerde ölmüş herhangi bir kişi ya da şahıs (insan) aidiyet söz konusu olan (aidiyet o şehirde doğmuş olmak, akraba ya da yakınlan bulunmak, ya da vasiyette belirtilmiş olmak gibi hususların belgelenmesiyle ortaya çıkar) herhangi bir şehre nakledilecek ise, aidiyet belgeleri yanı sıra tıbbi ve adli hususları aydınlatan belgelerin de tamam olmaları şartıyla, ölüm olayının vuku bulduğu yerden (bağlı hastaneden ölüm tespit belgesi alınarak) aidiyeti söz konusu olan yere nakli için çinko tabut kullanılması esastır." İşte bunları okuyarak, tekrarlayarak, hayır anlamında baş sallıyorlardı dördüncü derece nakliyat memurları. Rosa'nın öldüğü kazada sahibi çıkmadığından, ölü hastane ilgilileri tarafından, "sahipsiz ölüleri gömme fonuyla" gömülmek üzere, kaza belediyesine teslim edilecekti ki, ölünün tam sahipsizliğinin belgelenmesi için yapılan araştırmalar ... şehrinde Rosa'nın henüz boşanmadığı son kocası Mathes'in varlığını gün ışığına çıkardı. Bu durumda ölünün ... belediyesine değil, aidiyeti söz konusu olan şehre gönderilmek üzere genel nakliyat idaresine teslimi söz konusu olmuştu.

Genel nakliyat idaresi yapılacak masrafların, bütün belgelerin incelenmesinden sonra borçlu gözükecek şahıs ya da makam tarafından ödenmesi şartıyla Tante Rosa'nın ölüsünün naklini üstüne almayı kabul etti. Ama çinko tabut? Çinko olmayan tabutu yönetmeliğin ilgili maddeleri bu kadar açıkken nasıl kabul etsin? Ölüyü ilk teslim alan ...
belediyesi hastanesi ölüyü standart tahta tabutlarından birine koymuştu bile. Ortada tabut, bir yanda hastane ilgilileri, öbür yanda nakliyat memurları, her iki taraf da haklı, haksız olan tek şey tahta tabut içindeki Rosa, ya da içinde Rosa olan tahta tabut. Hastane ilgilileri diyorlardı ki: "Biz ölüm tespiti görevimizi yaptık, gördüğünüz gibi bunu belgeledik, hastanemizde ölen her sahipsiz vatandaşı koyduğumuz standart tahta tabuta koyduk... Elimizde bir çinko tabut mevcut değildir ve yine bizde, ölülerimizi çinko tabuta koydurabilecek herhangi bir yazılı belge yoktur. Şu halde mevzuata uymayan böyle bir durumda yapılabilecek tek şey mevzuatta değişiklik yapmaktır ki, sadece gerekçelerin hazırlanması için mevzuat hükümlerinde

değişiklik yapılması konusunu kapsayan yönetmeliğimizin 4. maddesi gereğince en az iki ay gereklidir."

Nakliyat memurları ise: "Bizim görevimiz sadece nakildir, biz de ilgili yönetmelik hükümlerimiz çerçevesinde bu ölüyü ancak ve ancak çinko tabutla nakledebiliriz."

Aslında tartışmanın uzamasının bir nedeni de meseleye daha yetkili ve etkili üst makamların el atmamasıydı. Az yetkili ve az etkili memurların bu durumlarda ellerinin kollarının bağlı kalması tabiidir. Sonunda tartışmalar uzayarak ve yoğunlaşarak daha etkili ve yetkili makamlara aksetti ve bu makamlar ölüye aidiyeti tespit edilmiş olan Mathes'e telgraf çekilmesini ve telgrafla ilçesine getirilecek olan Mathes'in çinko tabutu temin etmesini, kararlaştırdılar.

Tel çekildi, Mathes teli almadı, ya da posta idaresi adresi bulamadı, telgraf geri geldi. Yetkili ve etkili makamlar uzun toplantılar sonucu aralarında anlaştılar, özel bir karar çıkartarak bir çinko tabut aldırdılar ve Rosa’yı ... şehrine naklettiler. Bu kez ... şehri istasyon müdürlüğü tabutu kime teslim edeceği konusunda yaptığı çeşitli yazışmalardan bıkarak bölge Katolik piskoposluğunun “Yoksulları Gömme Örgütü”ne başvurdu. Örgüt tabutu teslim aldı. Ama yoksulları çinko değil oldukça süslü, cilalı tahta tabut ve güzel bir törenle gömmekle haklı bir üne sahip örgüt, çinko tabutu kullanmak istemedi. Memurlar Rosa’yı çinko tabuttan çıkarıp ellerindeki süslü tabutlardan birine koydular. Kapağı açık olarak, ziyaret edilmek üzere

kiliselerinden birine koydular. Ölüyü süslemişler, çevresinde mumlar yakmışlar, eline altın bir haç vermişlerdi. Ölü sahipsiz olduğundan ziyaretçiler kilisenin müşterileri olacak ve “Yoksulları Gömme Örgütü”nün bu hayırseverliği karşısında piskoposluğa duydukları güven perçinleşecekti. Ölünün bu ziyaretler için bekletilecek durumu pek kalmadığından örgüt memurları gerekli belgelerin incelenmesini tamamlamadan işe koyulmuşlardı. Cenaze merasiminden iki saat önce belgelerin incelenmesi bitti ve Rosa’nın Katolik Kilisesi'yle ilgisini (biçimsiz bir biçimde) kesmiş olduğu ve pasaportunda “Dinsiz” kaydı bulunduğu ortaya çıktı. Rosa yeniden eski çinko tabuta konularak ... şehri belediyesine teslim edildi. Belediye tabutu... şehri yardımsevenler derneğine teslim etmeye çabaladı. Ne var ki bu demek, her ne kadar sahipsiz ölüleri gömmek için bir fona sahipse de ölünün kimsesizliğinin tam olarak belgelenmesini şart koşuyordu. Oysa Mathes’in bulunmaması bir gerçek de olsa varlığının ortaya çıkmış olması buna engel oluyordu. O arada belediye ölünün çeşitli partilerde kaydını aradı. Çünkü partiler üyelerini -akrabaları olsa da- böyle durumlarda gömme yükünü zaman zaman üstlerine alıyorlardı. Rosa’nın herhangi bir partide kaydı çıkmadı. Sonunda belediye Mathes’in bulunması için gazetelere ilan vermek masrafına razı oldu ve gerçekten Mathes kendisinden beklenmeyen üzüntülü bir yüzle Rosa’nın tabutunu belediyeden teslim aldı. Şurası, yani Mathes’in iyi niyeti bir gerçekti ama parasızlığı da bir o kadar gerçekti. Mathes resmi dairelerden daha verimli bir araştırma sonucu Rosa’nın çocuklarının adreslerini buldu. Tante Rosa’nın yakınları kendilerine düşen masraftan kaçındılar denemez. Ama gereksiz israftan kaçınmakta da hepsi haklıydılar. Buna Rosa yaşadığı süre içinde sebep olmuştu. Sonunda akrabalar toplantısında en uygun yolun ölünün yaktırılması olduğu kararı alındı. Yağmurlu bir gün, bütün cenaze törenleri yağmurlu günlerde olur, Rosa, ilgililerin huzurunda yakıldı ve külleri bir vazo içinde, birinci derece ilgili Mathes’e verildi.

Mathes eve geldi. Külleri içten gelen bir üzüntüyle büfenin üstüne koydu. Sonra demişler ki, sözde bir gün, Mathes’e Rosa’dan kalan tek miras olan Siyam kedilerinden biri vazoyu devirmiş, diğer kedi bunu fırsat bilerek küllerin üstüne çişini etmiş ve birisi de büfenin üstündeki, Rosa’dan artakalan tek şey olan, çiş - kül karışımıyla “Tante Rosa the end” yazmış, bir kalp yapmış, çocuklar gibi ortasından bir ok geçirmiş, üç damla akıtmış altından.

The End